

Wolfsbos

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

1. Voorwoord directeur-bestuurder	3
2. Visie en besturing	4
2.A. Visie	4
2.B. Besturing	4
2.C. Naleving branchecode	6
2.D. Wet Open Overheid (W.O.O.)	6
3. Verslag Raad van Toezicht	6
4. Gevoerde Beleid	12
4.A. Onderwijskundig beleid	12
4.A.I. Passend onderwijs	14
4.B. Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	15
4.C. Werkdrukmiddelen	16
4.D. Resultaten/evaluatie per schoolsoort	19
4.E. Toetsing en examinering	24
4.F. Kwaliteitszorg	24
4.G. Belanghebbenden	26
4.H. Duurzaamheid	27
4.I. Klachtenafhandeling	27
4.J. Samenwerking met de GMR	28
5. Bedrijfsvoering	29
5.A. Facilitair/ICT	29
5.B. Personeel	30
5.C. Strategisch Personeelsbeleid	33
5.D. Financiën	35
5.F. Continuïteitsparagraaf	40
5.E. Risicoparagraaf	46
6. Jaarrekening	49
6.A. Grondslagen voor de jaarrekening 2023	49
6.B. Balans per 31 december na resultaatsbestemming	55
6.C. Staat van baten en lasten	57
6.D. Kasstroomoverzicht	58
6.E. Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	59
6.F. Model G verantwoording subsidies	63
6.G. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	64
6.H. Toelichting op de staat van baten en lasten	65
6.I. WNT normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	69
6.J. Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo	72
6.K. Overzicht verbonden partijen	72
6.L. Gebeurtenissen na balansdatum	72
Controleverklaring	73
Gegevens over de rechtspersoon	77
Ondertekening bestuursverslag	78

1. Voorwoord directeur-bestuurder

Het afgelopen jaar 2023 laat zich typeren als een jaar vol dynamiek en groei en ontwikkeling. Terugkijkend: wat deden we veel! Met onze leerlingen veel op pad, weer werkweken uitgevoerd en ook veel activiteiten die we samen met organisaties uitgevoerd hebben: zorginstellingen, gemeente, bedrijven en ga zo maar door. En hoe mooi is het als theorie en praktijk kunnen samengaan, want van alleen in de schoolbanken zitten, wordt niemand gelukkig.

Er vond afgelopen jaar meer scholing sinds lange tijd plaats. Dit is enorm waardevol. En er was naast groei in ontwikkeling, ook sprake van groei in leerlingaantallen: voor het eerst sinds jaren. Kijkend naar het aantal 1^e-jaars leerlingen, steeg ons marktaandeel met 7%: groei op alle locaties! Dit positieve feit betekent niet dat er geen zorgen en aandachtspunten zijn. Allereerst is daar de Internationale Schakel Klas (ISK): grote trots is op haar plaats, want sta er maar voor in deze bizarre en onrustige tijd. Het werken in de ISK is dankbaar werk, echter het vraagt ook veel.

Door (1.) deze groei van het aantal leerlingen, door (2.) de inzet van werkdrukmiddelen vanuit het Rijk en door (3.) natuurlijk verloop, konden we na de zomervakantie maar liefst 28 nieuwe collega's verwelkomen.

Daar waar 2022 in het teken stond van afronding van de herstelopdrachten van de inspectie, was hier in 2023 sprake van rust aan het front. Dat betekent niet dat we op onze lauweren gingen en gaan rusten. Integendeel: we blijven werken met jaarplannen, lesbezoeken, vakwerkplannen en gesprekken over de kwaliteitszorgkalender. Ook ondergetekende bezoekt teams en afdelingen en spreekt 1 x per jaar met een deel van elk team over het jaarplan. De kern uit die gesprekken wordt besproken met alle leidinggevenden, GMR en Raad van Toezicht. Ook in 2023 werkten we aan de doelen in ons ambitieplan en rapporteerden we over de voortgang. Dit ambitieplan loopt op 1/8/2025 af zodat na de zomer 2024 hiermee een start wordt gemaakt. Dat gaan we wederom doen met betrokkenheid van ons personeel, leerlingen en ouders/verzorgers.

Tot slot kan natuurlijk niet onvermeld blijven dat we "still on track" zijn met onze nieuwbouwplannen. Eind 2023 dienden we opnieuw onze plannen in. De gesprekken met de gemeente verliepen constructief en het laatste overleg in december met ons, Hevo en de gemeente stemt tot groot vertrouwen. We houden koers richting oplevering nieuwbouw zomer 2026.

Ik wens iedereen die kennisneemt van dit jaarverslag veel leesplezier. Bij goedkeuring van dit jaarverslag in de Raad van Toezicht in juni is nagenoeg bekend dat ondergetekende na de zomer met pensioen gaat. Ik ben dankbaar om in deze mooie school gewerkt te mogen hebben, trots op wat we met elkaar bereikt hebben en wens jullie en iedereen het allerbeste.

Dries Koster, directeur-bestuurder

2. Visie en besturing

2.A. Visie

We zijn ook in 2023 actief met elkaar aan de slag gegaan met ons ambitieplan. Dat deden en doen we nog steeds vooral door met concrete jaarplannen te gaan werken, deze uit te bouwen en te volgen en te evalueren. Dit geldt voor alle teams, afdelingen, directeur onderwijs en directeur bestuurder. De jaarplannen worden met elkaar gemaakt en besproken: een school maak je samen. De acties en opbrengsten uit de jaarplannen worden besproken in de afdelingen en teams, Centraal Beleidsoverleg (CBO), GMR, beide MR-en en de Raad van Toezicht.

Wat bij bovenstaande hoort, is dat we elkaar vragen stellen op een kritisch-constructieve manier. Daarbij hoort het gegeven ook dat de directeur-bestuurder 1 x per jaar met afvaardigingen van teams en afdelingen over de voortgang van het jaarplan spreekt. Daarvan worden verslagen gemaakt en de highlights worden intern gedeeld. Deze werkwijze is professioneel en leidt tot verbetering. Ouders en leerlingen mogen van ons verwachten dat de basiskwaliteit van het onderwijs op orde is en blijft. We volgden ook in 2023 onze in 2021 gemaakte kwaliteitskalender en zetten met name in op blijvende versterking van de kwaliteitszorg, de interne dialoog met personeel over kwaliteit en de kwaliteitscultuur, overeenkomstig de aanbevelingen van de inspectie. Deze kwaliteitskalender wordt ook met de Gemeenschappelijke Medezeggenschaps Raad (GMR) en Raad van Toezicht (RvT) besproken en deze kalender wordt steeds verfijnder en concreter.

We staan verder voor de kernwaarden van openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs. Onze school stimuleert het benutten van diversiteit: zoveel mensen, zoveel verschillen en zoveel talenten. Juist deze verscheidenheid leidt bij samenwerking tot creatievere oplossingen, ideeën en inzichten. Diversiteit bevordert de inzet van een goede mix van talenten in onze school; we zien diversiteit als een kans. En bij Wolfsbos is iedereen welkom en sluiten we niemand buiten. Iedereen krijgt dezelfde kansen en wordt op dezelfde manier behandeld; we zijn een inclusieve veilige school, waar iedereen zichzelf mag en kan zijn. Een recent concreet voorbeeld is ook het schoolontbijt. Onze school vindt het belangrijk dat iedereen die dit nodig geeft, dit letterlijk pakt: het ligt 's morgens klaar. We doen dit vanaf september 2023 en vooralsnog het hele kalenderjaar 2024.

2.B. Besturing

Hierin veranderde qua constructie niets. Er vinden regelmatig overleggen in teams en afdelingen plaats en elke donderdag is 1 (regulier) of 1.5 (thema's) uur is er het CBO plaats: Centraal Beleids Overleg. Aanwezig zijn onze drie stafhoofden, directeur onderwijs en directeur-bestuurder en directiesecretaresse. We werken de ene week met concrete onderwerpen en acties, de andere week bespreken we 1 tot 2 thema's. We maken geen verslagen. Enkel acties en besluiten. Bij het werken met leerKRACHT en ook in de visie van de directeur bestuurder, passen verslagen feitelijk niet meer. Dat is iets anders als geen verantwoording afleggen en geen afspraken maken. Een keer per maand vindt het schoolleiding overleg plaats: met alle leidinggevendenden. We werken met een bord en iedereen kan onderwerpen aandragen.

De Raad van Toezicht is verder actief betrokken bij onze school; zie daarvoor ook haar verslag. We werken met een modern en goed toezichtkader en een actueel managementstatuut.

Stand van zaken van ons ambitieplan:

In augustus 2023 waren we halverwege de looptijd. Zoals bekend komen in alle jaarplannen de speerpunten en ambities uit het ambitieplan, inclusief de voortgang terug. Deze voortgang wordt steeds besproken in het onderwijsoverleg, Centraal Beleidsoverleg, bilaterale overleggen, GMR en raad van Toezicht. En ook in 2023 maakte de directeur bestuurder op grond van zijn gevoerde gesprekken met alle teams en afdelingen in mei en juni net als het jaar daarvoor weer een samenvatting van hoe we ervoor staan. Ook deze samenvatting is op diverse tafels besproken. Het voert in dit jaarverslag te ver om overal op in te gaan.

Enkele kernpunten eruit:

1. De zorgstructuur heeft en houdt hoge prioriteit gezien alle vraagstukken die spelen, ook na corona. Dit is een groot thema voor 23/24. Hierbij zijn we gestart met warme overdracht van basisscholen naar ons en dat is cruciaal. Dat blijven we doen.
2. Taalbeleidsplan: we liggen op koers maar in 23/24 is de uitdaging hier meer schoolbreed in op te trekken.
3. Teams werken meer en gaan meer werken met Leer KRACHT en Scrum: stap voor stap.
4. Er is en komt meer aandacht voor het pedagogisch (didactisch) klimaat. We deden en doen dit ook via studiedagen en veel interne gesprekken.
5. Lesbezoek: dat moet meer afgedwongen worden.
6. Jong Hoogeveen en Herstelgericht werken: we willen graag meer hierin doen en het is wat zoeken. In 2023 zijn verdere stappen gezet door alle onderwijsteams via een studiemiddag hiermee te laten werken. In 2024 gaan we hiermee verder.
7. Onze Vwo-afdeling werd en wordt kleiner: hier is een task force voor in het leven geroepen.
8. Opleidingsschool en Noorderwijzer: zie ook elders in dit jaarverslag. We vinden het belangrijk maximaal in te zetten op begeleiding van nieuwe leraren, samen optrekken bij vacatures enz. We hebben sinds 2023 een eigen schoolopleider.
9. Ouderbetrokkenheid en leerlingbetrokkenheid: we hebben in 2023 diverse klankbordgroepen opgezet, soms zelfs per opleidingssoort. En we werken met leerlingbespreking.nl en met ambitiegesprekken. Bij onderwerpen als nieuwbouw hebben we leerlingen en ouders nauw betrokken.
10. We hebben in 2023 veel meer keuzevakken aangeboden. Dat is goed voor onze leerlingen. En ook ons ICT lyceum ontwikkelt zich verder.
11. Andere gesprekkencyclus: we voerden het Huis van Werkvermogen in als alternatief model. We evalueren dit begin 2024. De conclusie is: dit bevalt goed.
12. Nieuwe website: we zijn hier in augustus 2023 mee gestart, inclusief versterking van ons imago, dit onder begeleiding van bureau IVRM.
13. In ons ambitieplan schrijven we ook over ons marktaandeel. Dit is in 2023 met 6% gestegen.
14. Rond ICT en verdere digitalisering zijn ook weer stappen gezet.

2.C. Naleving branchecode

De leden van de VO-raad hebben in 2015 met elkaar de 'Code Goed Onderwijsbestuur VO' vastgesteld en in juni 2019 is een actualisering van de code vastgesteld in de VO-raad. Met deze code wil de sector een goede bestuurscultuur garanderen, passend bij onderwijsorganisaties die publiekelijk worden bekostigd en publieke belangen dienen. Wij werken in lijn met de bepalingen van deze code. Dat deden en doen we als school en blijven we doen. Daar hoort ook verantwoording bij van de Raad van Toezicht, GMR en directeur-bestuurder. Dat gebeurt in dit jaarverslag maar ook op diverse andere gebieden.

Hierbij horen ook de planning en control cyclus, jaarplanning van de RvT en GMR, thema-avonden en goede tussentijdse rapportages.

2.D. Wet Open Overheid (W.O.O).

Als stichting in het kader van het openbaar onderwijs geldt een inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking rond de volgende vier openbare gezag taken: 1. te weten vrijstelling van leerplicht; 2. afgifte diploma/getuigschriften en cijferlijsten; 3. in en uitdiensttreding van medewerkers en; 4. het toelaten en verwijderen van leerlingen. De inspanningsverplichting is niet van toepassing als de uitzonderings- of weigeringsgronden van de betreffende artikelen in de WOO-openbaarmaking in de weg staan of als met de openbaarmaking geen redelijk belang wordt gediend. Onze school heeft geconstateerd dat het bij deze informatie gaat om privacygevoelige informatie, waardoor de school deze informatie niet of volledig geanonimiseerd en onherleidbaar zal verstrekken. Mogelijk zullen hierover op sectorniveau gezamenlijk aanvullende afspraken worden geformuleerd.

3. Verslag Raad van Toezicht

Terugblik 2023

De Raad van Toezicht (RvT) van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoogeveen (STOVOH, hierna Wolfsbos) houdt integraal toezicht op het functioneren van de organisatie in het algemeen en op het beleid van de directeur-bestuurder in het bijzonder. De RvT geeft het bestuur gevraagd en ongevraagd advies en fungeert als klankbord ten behoeve van de bestuurder. Bij het uitoefenen van de toezichthoudende taken richt de RvT zich naar het belang van Wolfsbos, de identiteit, het belang van de scholen die door de stichting in stand worden gehouden en het belang van de samenleving. Uitgangspunt voor het toezicht zijn de doelstellingen van Wolfsbos zoals omschreven in statuten en reglementen en de strategische beleidsvoornemens. De RvT werkt vanuit het Toezichtkader. Relevante documenten zijn te vinden op de website van onze school.

In 2023 waren belangrijke onderwerpen voor de RvT onderwijskwaliteit, brede samenwerking in het onderwijs, het strategisch huisvestingsplan en het besluit voor nieuwbouw.

De RvT is erg tevreden over de voortdurende inzet van de directeur-bestuurder en het team, en met oog voor inhoud en relatie. We zijn dan ook positief het jaar 2024 ingegaan.

Binnen het toezicht staan de kwaliteit van onderwijs en de doelmatige en rechtmatige besteding van de door de overheid beschikbaar gestelde middelen centraal.

De relatie tussen de ingezette middelen en de (onderwijs)opbrengsten die met deze middelen worden behaald, wordt door de RvT getoetst. Een oorzakelijke relatie tussen inspanningen en middelen aan de ene kant en onderwijskwaliteit en onderwijsopbrengsten aan de andere kant is overigens niet eenvoudig aan te tonen.

De toetsing op doelmatigheid vindt plaats in (periodieke) overleggen vanuit de RvT en de commissies met de directeur-bestuurder, relevante functionarissen en de GMR en bezoeken aan de school. Bij deze contactmomenten is (indien relevant) sprake van informatievergaring, toetsing en beoordeling. Dit betreft zowel beleidsmatige en financiële monitoring als de kwaliteit(scultuur).

De onderwijsontwikkeling sluit aan bij het werken vanuit de bedoeling, het leveren van maatwerk voor leerlingen en bij een goed en breed onderwijsaanbod binnen Hoogeveen en wijde omgeving. Ook qua financiën is de school op orde.

De manier, waarop de school invulling geeft aan haar maatschappelijke positie in Hoogeveen en omstreken draagt bij aan de ontwikkeling van goed onderwijs in Hoogeveen en omgeving. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met bedrijfsleven en ketenpartners binnen het onderwijsveld en het werken met een externe adviesraad. De RvT is enthousiast over de structurele inzet voor en de activiteiten binnen Sterk Techniek Onderwijs. Het ICT-lyceum biedt kansen in de verder digitaliserende samenleving. De Internationale Schakelklas (ISK) vervult een belangrijke functie in een grotere regio en heeft een flinke groei doorgemaakt. Het in 2023 gestarte concept van VECON business school biedt mogelijkheden aan jong ondernemend talent in de regio. De RvT onderschrijft het belang van het behoud en waar mogelijk het versterken van het techniekonderwijs in het vmbo. Hierbij past ook de samenwerking met het Roelof van Echtencollege en het Alfacollege (keuzemodules en doorlopende leerlijn). De school spant zich sterk in voor de aansluiting PO/VO en geeft basisschoolleerlingen de gelegenheid kennis te maken met het voortgezet onderwijs. Zo zijn er rondleidingen, persoonlijke kennismakingsgesprekken en informatieavonden voor ouders en leerlingen. De RvT is tevreden over de wijze waarop de directeur-bestuurder binnen de organisatie open en transparant functioneert. De positieve en energieke wijze van opereren 'naar buiten' wil de raad hier met name noemen. De buitenwereld wordt nadrukkelijk betrokken bij de koers van Wolfsbos, en die koers is gericht op samenwerking. Voor de kwaliteit van het onderwijs is en blijft een goede wisselwerking met de omgeving belangrijk.

De RvT en de directeur-bestuurder passen de Code Goed Onderwijsbestuur VO toe, zoals opgesteld door de VO-Raad. Het actuele Toezichtkader van de RvT is gepubliceerd op de website van de school. De Raad van Toezicht is lid van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI-NVK).

Rollen van de Raad van Toezicht

De RvT vervult drie rollen, te weten:

- Toezichthoudend: het houden van integraal toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de stichting en de door de stichting in standgehouden onderwijsorganisatie;
- Advies- en klankbord: het met raad terzijde staan van de directeur-bestuurder;
- Het uitoefenen van de werkgeversrol ten opzichte van de directeur-bestuurder.

Toezichthoudende rol

De RvT heeft geconstateerd dat de middelen op een rechtmatige en doelmatige wijze zijn besteed. De resultaten zijn samen met de rapportage van de accountant en de managementletter besproken, waarna de jaarrekening 2022 is goedgekeurd en décharge is verleend aan de directeur-bestuurder met betrekking tot het financiële beleid. Met betrekking tot de begroting 2024 heeft de RvT de voorgestelde besteding van de middelen besproken, beoordeeld en goedgekeurd. In de aanloop naar het begrotingsproces heeft de RvT met de directeur-bestuurder de risicoanalyse en de frauderisicoanalyse vastgesteld.

De RvT is nauw betrokken bij de planning- en controlcyclus. De publieke middelen zoals die in de begroting zijn opgenomen, dienen niet alleen binnen de kaders van de regelgeving te worden besteed en verantwoord, maar de RvT hecht ook aan een doelmatige inzet van deze middelen. Zowel bij de bespreking van de begroting en de tussentijdse rapportages als de jaarrekening wordt met de bestuurder gesproken over de wijze waarop de bestuurder hierin keuzes maakt. De raad is betrokken bij de afwegingen die de bestuurder maakt in het belang van de doelmatige besteding van middelen en de continuïteit van Wolfsbos op langere termijn.

De RvT volgt de ontwikkeling van het Ambitieplan 2021-2025, waarin de ambities van de school geformuleerd zijn.

Adviserende rol

De RvT heeft in formele en informele gesprekken met de bestuurder kritische vragen gesteld en advies gegeven met als doel continue aandacht voor de processen en procesverbeteringen en het stimuleren van creativiteit en out of the box denken.

Werkgeversrol

Vanuit de vastgestelde gesprekkencyclus zijn gesprekken gevoerd met de directeur-bestuurder. In deze gesprekken is o.a. gesproken over de te behalen doelen, de mate waarin dit is gelukt en over de managementstrategie.

Werkwijze Raad van Toezicht

In 2023 is de RvT zesmaal regulier in vergadering bijeengewees met de directeur-bestuurder. De RvT nodigt regelmatig interne functionarissen uit op grond van hun specifieke expertise. Daarnaast hebben, gerelateerd aan specifieke onderwerpen, nog diverse overleggen plaatsgevonden met de medezeggenschap en relevante functionarissen binnen en buiten de school. Dit betrof o.a. nieuwbouw, de controle van de jaarrekening en samenwerking met ketenpartners.

De agenda van de RvT-vergaderingen kwam tot stand aan de hand van terugkerende en ook actuele onderwerpen. Terugkerende onderwerpen zijn o.a. ontwikkeling leerlingaantallen, onderwijskwaliteit en -resultaten, formatieplan, jaarplan directeur-bestuurder, toezichtkader, imago, huisvesting, locatiebezoeken, begroting, jaarrekening en fraude- en risicoanalyse. De RvT heeft zich laten informeren over de jaarplannen van de teams, het Huis van Werkvermogen en AVG/datalekken in het kader van cybersecurity. Gezien de externe ontwikkelingen blijft cybersecurity een aandachtspunt van de RvT. De agenda werd per vergadering voorbereid door de directeur-bestuurder, bestuurssecretaris en de voorzitter van de RvT. Per schooljaar wordt een jaarkalender opgesteld voor de RvT.

Om invulling te geven aan zijn rollen, kent de RvT drie vaste commissies, te weten een onderwijscommissie, een auditcommissie en een remuneratiecommissie en één tijdelijke commissie, de Nieuwbouwcommissie.

Alle commissies werken op basis van door de RvT vastgestelde reglementen, die ook op de website zijn gepubliceerd.

De **Onderwijscommissie** ondersteunt de RvT op het terrein van de kwaliteit van het onderwijs en de examinering en de daaruit voortvloeiende professionaliseringsvraagstukken. De Commissie geeft invulling aan haar rol en taak door analyse en bespreking van de diverse rapportages, door de agendering van onderwijskwaliteit op het thema-overleg met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, door school- en lesbezoek en via externe bronnen.

De gespreksfrequentie van de commissie Onderwijs met de directeur-bestuurder, directeur Onderwijs en kwaliteitszorgmedewerker van minimaal tweemaal per jaar is vastgelegd in de jaarplanning van de RvT en de directeur-bestuurder. De Onderwijscommissie maakt voor het opstellen van de agenda gebruik van de kwaliteitszorgkalender en sluit aan bij de PDCA-cyclus van Wolfsbos. In het overleg van de Commissie Onderwijs worden actuele rapportages besproken.

In 2023 lag de focus, naast onderwijskwaliteit, op de onderwijsresultaten, de leerlingtevredenheid, het cyclisch werken en de teamdoelen. Ook kwamen aan de orde de examencommissie, de profilering, de krappe arbeidsmarkt, de regelgeving omtrent mobiele telefoons en de instroom en werving van nieuwe leerlingen. De volledige RvT heeft een presentatie bijgewoond van het keuzevak dronetechniek.

Mevrouw E.Y. Van Rijssen (voorzitter) en de heer J.A. Van Dalen vormen samen de onderwijscommissie.

De **auditcommissie** is ingesteld om toezicht te houden op de financiële huishouding van de stichting en bereidt de bespreking van het toezicht op de financiën van de school in de RvT voor. Zij is in 2023 driemaal bijeengekomen en deed daarvan schriftelijk en mondeling verslag in de RvT.

Behandelde inhoudelijke onderwerpen waren onder meer de jaarstukken 2022, inclusief de managementletter, de treasury, de begroting 2023 en de rapportages van de inspectie.

De baten en lasten zijn goed in balans. De hoge, schommelende energieprijzen en de geplande nieuwbouw kregen in 2023 veel nadruk. De aanbevelingen van de auditcommissie zijn goed opgepakt door de directeur-bestuurder.

De Auditcommissie werd tot 1 september 2023 gevormd door de heren J.H. Nicolai (voorzitter). Na voltooiing van de tweede termijn (1 september 2023) is de heer Nicolai afgetreden. Vanaf dat moment bestaat de Auditcommissie uit de heren J.H. Steenbergen (voorzitter) en A. Moes.

De **remuneratiecommissie** ondersteunt de RvT bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden als intern toezichthouder, specifiek bij het uitoefenen van de werkgeversrol richting de directeur-bestuurder. De commissie heeft in 2023 twee gesprekken gevoerd met de directeur-bestuurder. De commissie heeft met hem onder meer gesproken over aansturing van staf en schoolleiding ten behoeve van een optimaal onderwijsproces, de organisatiestructuur, schoolcultuur en veranderingsbereidheid, jaarplanning, onderwijskundige visie en veranderingen, sfeer, samenwerking en toekomst van de school, aandachtspunten vanuit extern toezicht en de relatie tussen directeur-

bestuurder en de RvT. De commissie hanteert de opzet van Omzien en het Huis van Werkvermogen, dat binnen Wolfsbos wordt toegepast. De commissie spreekt, net als in voorgaande jaren, haar vertrouwen uit in de directeur-bestuurder en prijst de inzet en de prettige en transparante omgang over en weer. De remuneratiecommissie bestaat uit mevrouw P.C. Tange (voorzitter) en de heer J.A. van Dalen.

De **Nieuwbouwcommissie** is eind 2023 in het leven geroepen om de RvT te ondersteunen bij het toezicht houden op alle zaken aangaande de geplande nieuwbouw. Ze dient als klankbord voor de projectgroep van Wolfsbos en vertaalt de uitkomsten en risico's voor de stichting naar de overige RvT-leden. Dit om de nieuwbouw niet een onevenredig groot deel van de agenda van de reguliere RvT-vergaderingen te laten worden. De terugkoppeling gebeurt schriftelijk.

De Nieuwbouwcommissie is in 2023 regelmatig bijeen geweest, zowel fysiek als in Teams. Gesproken werd onder andere over de te maken keuzes, de voortgang en de financiën. De Nieuwbouwcommissie is in de RvT-vergadering van 19 oktober 2023 in het leven geroepen en kent een eigen reglement. De commissie bestaat uit de heren J. Steenbergen en A. Moes (voorzitter).

Medezeggenschap en Raad van Toezicht

Het bijdragen aan een goed bestuur van de school is het gezamenlijk belang van toezicht en medezeggenschap. Vanuit dit gezamenlijk belang is overleg tussen GMR en RvT logisch, gewenst en vruchtbaar. Het sluit ook aan bij de Wet Versterking Bestuurskracht. In 2023 hebben we samen vier bijeenkomsten gehad; twee 'reguliere', waarvan één met en één zonder bestuurder; voorts vonden twee gezamenlijke bijeenkomsten plaats, één thematisch, gewijd aan digitalisering van het onderwijs en één gewijd aan de nieuwbouw van de school. De voorzitters van GMR en RvT zitten afwisselend het gezamenlijk overleg voor en stemmen samen de agenda af.

Evaluatie en deskundigheidsbevordering

Twee themabijeenkomsten zijn gehouden, samen met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (zie ook vorige paragraaf).

De RvT heeft een evaluatie gehouden onder externe begeleiding; deze was gericht op risicobeheer in relatie tot het bestuur en in relatie tot de RvT.

De leden van de RvT zijn allen lid van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI-NVK) en nemen onder meer hierdoor kennis van de ontwikkelingen op het gebied van besturen en toezicht houden en tevens maken leden van de RvT regelmatig gebruik van het cursusaanbod. Daarnaast wordt informatie van de VO-Raad bijgehouden evenals relevante publicaties in media.

Samenstelling Raad van Toezicht

Per 31 december 2023 bestaat de RvT uit de heer J.A. van Dalen (voorzitter), mevrouw E.Y. van Rijssen (lid), mevrouw P.C. Tange (vicevoorzitter, lid), de heer J. Steenbergen (lid) en de heer A. Moes (lid).

Benoemingstermijnen Raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht worden door de gemeenteraad benoemd voor een periode van vier jaar. Aftreden geschiedt volgens het rooster van aftreden. Een aftredend lid is herbenoembaar.

Herbenoeming is slechts eenmaal mogelijk. Het, in een tussentijdse vacature benoemde, lid neemt op het rooster de plaats in van degene in wiens vacature hij werd benoemd.

Rooster van aftreden RvT Wolfsbos (stand december 2023)

Naam	Lid sinds	2019	2020	2022	2023	2024	2026	2027
J.A. van Dalen	8-9-2016		Herbenoemd 8-9-2020			Aftredend 7-9-2024		
P.C. Tange	8-9-2016		Herbenoemd 8-9-2020			Aftredend 7-9-2024		
J. Nicolai	8-9-2016	Herbenoemd 8-9-2019			Aftredend 7-9-2023			
A. Moes	8-9-2023				Benoemd 8-9-2023			Herbenoembaar 7-9-2027
E.Y. van Rijssen	11-7-2019			Herbenoemd 8-9-2022			Aftredend 7-9-2026	
J. Steenbergen	8-9-2022			Benoemd 8-9-2022			Herbenoembaar 7-9-2026	

Vergoeding Raad van Toezicht

De beloning van de leden van de RvT past ruim binnen het advies van de VTOI. De voorzitter ontvangt een hogere vergoeding dan de leden van de RvT. De exacte bedragen zijn opgenomen in de jaarrekening.

Hoofd- en nevenfuncties Raad van Toezicht

Naam	Hoofd- en nevenfuncties
J.A. van Dalen	Bestuurder Stichting Samen Energie Neutraal, Meppel Bestuurder Coöperatie Energieserviceorganisatie De Marke UA Voorzitter Stichting Aardgasvrije Wierdedorpen, Eemsdelta Directeur Crescendo & Vivace BV, Zuidwolde Voorzitter Stichting Guidance & Governance, Assen Lid Raad van Toezicht Stichting Cultuurhuis (De Tamboer en Het Podium), Hoogeveen Lid bezwarenadviescommissie Fonds voor Cultuurparticipatie Voorzitter Stichting Innovatie & Duurzaamheid / Calicocat, Assen/Zwolle
P.C. Tange	Geen
J. Nicolai	Technisch Commercieel Adviseur / ETAP Lightning International NV, vestiging Nederland
A. Moes	Projectontwikkeling bij VolkerWessels Noord BV
E.Y. van Rijssen	Lid Raad van Toezicht Varietas, stichting voor Basisonderwijs Deventer Eigenaar Van Rijssen Communicatieadvies
J.H. Steenbergen	Adviseur Gemeentebelangen Hoogeveen Schuldhulpmaatje Sponsorcommissie vv Hoogeveen Feestcommissie Fluitenbergh Fietsfestival Hoogeveen Zorgvervoer bij Ellerie

Er hebben geen transacties tussen de rvt-leden, vanuit hun nevenfuncties, en de organisatie plaatsgevonden.

4. Gevoerde Beleid

4.A. Onderwijskundig beleid

Het onderwijskundig beleid wordt langs de lijnen van het ambitieplan vormgegeven. Zowel schoolbreed, als op locatieniveau zijn veel onderwijskundige ontwikkelingen gestart of verder doorontwikkeld. Naast inzet van onderwijskundige ontwikkelingen is sprake van borging van kwaliteitszorg en een groeiende kwaliteitscultuur van onderwijsteams en vaksecties door systematisch te werken aan onderwijskwaliteit vanuit jaarplannen, vakwerkplannen en het actief toepassen van de PDCA-cyclus. Zichtbaar en merkbaar is dat de kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur breed in onze school gedragen wordt, om op deze manier systematisch te werken aan onderwijsontwikkeling. In 2023 is collegiale visitatie door lesbezoeken verder gestimuleerd en hebben teamleiders het aantal lesbezoeken uitgebreid. Vanuit een gemeenschappelijk kijkvenster wordt gewerkt aan de ontwikkeling van vaardigheden van docenten.

Schoolbreed is een aantal onderwijskundige ontwikkelingen in gang gezet. Zo is op alle locaties de ruimte voor leerlingen om gebruik te maken van talentrichtingen en brede vorming doorontwikkeld, is de vakondersteuning voor leerlingen versterkt, is de kansengelijkheid gegroeid vanuit de subsidie heterogene brugklassen, heeft verdere borging van het samen met partners vormgeven van Sterk Techniek Onderwijs plaatsgevonden en is een verdieping aangebracht in het taalbeleid van de school. Vanuit de subsidie onnodig zittenblijven is op elke locatie extra ondersteuning aangeboden om een ononderbroken schoolloopbaan voor leerlingen te bevorderen.

In onze school is in 2023 de aandacht voor basisvaardigheden ten aanzien van taal, rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid verder geïntensiveerd. Op elk van deze terreinen zijn vanuit onderwijskundig beleid en kwaliteitszorg stappen gezet.

Taalbeleid is op alle locaties vormgegeven vanuit een gemeenschappelijke visie. Leesplezier en systematisch werken vanuit de domeinen binnen de referentieniveaus taal staan daarbij voorop.

Vanuit de subsidie PO-VO is een aantal activiteiten gecontinueerd om leesplezier te bevorderen en om de taalvaardigheid van leerlingen te vergroten. Met de toekenning van de subsidie basisvaardigheden voor de onderbouw van de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) en de locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge) is dit op deze locaties verder uitgebreid. Onder andere door leerlingen in kleine groepen aanvullende ondersteuning te bieden, door scholing van docenten, door vergroten van de collectie leesboeken en voorbereidingen voor het uitbouwen van de samenwerking met de bibliotheek in Hoogeveen.

Op elke locatie in onze school worden leerlingen systematisch begeleid ten aanzien van rekenvaardigheden. Zo worden onder andere rekenlessen aangeboden en aanvullende ondersteuning in kleine groepen voor rekenen vanuit de subsidie basisvaardigheden. Op de locaties mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) en vmbo basis/kader (Harm Smeenge) is specifiek aandacht voor bovenbouwleerlingen die geen wiskunde volgen, om hen voor te bereiden op de afsluitende rekentoets.

In onze school is verder ingezet op groei van activiteiten ten aanzien van het vergroten van het maatschappelijk bewustzijn van leerlingen, waardoor het burgerschapsonderwijs duurzaam versterkt is. Vanuit digitale geletterdheid is er op elke locatie aandacht voor mediawijsheid en basisvaardigheden ICT van leerlingen.

Op de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) is de driehoek leerling – ouder(s)/ verzorger(s) – docent geborgd, door te werken vanuit de methodiek leerlingbespreking.nl. Onder begeleiding van de mentor is op deze manier het zelfregulerend vermogen van leerlingen door deze interventies versterkt. Op de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) wordt in de eerste twee schooljaren gewerkt met dakpanklassen mavo/havo en havo/vwo. Middelen vanuit de subsidie heterogene brugklassen zijn ingezet om docenten te faciliteren, zodat zij meer ruimte hebben om in te spelen op leerbehoeften van leerlingen en te differentiëren binnen een heterogene klas.

De introductie van het ICT Lyceum is succesvol gebleken. In het onderwijs wordt zichtbaar dat ICT in de gehele maatschappij cruciaal is. Een substantieel aantal leerlingen in klas 1 en klas 2 volgt het ICT Lyceum. De samenwerking met externe partners, onder andere de IT-Hub, het Hondsrug College in Emmen, het Alfa College en NHL Stenden biedt meerwaarde door de deskundigheid die daarmee beschikbaar is. Het ICT Lyceum zal in de komende jaren verder uitgebreid worden, waarbij vanaf het schooljaar 2024-2025 in de bovenbouw mavo het vak informatiekunde aangeboden zal worden en vanaf het schooljaar 2025-2026 in de bovenbouw havo en vwo het vak informatica aangeboden wordt.

In 2023 bleek dat excursies weer als vanouds kunnen plaatsvinden. Groepen leerlingen zijn onder andere vanuit een project op bezoek geweest in Kamp Westerbork, vanuit een lessenserie bij Wildlands in Emmen en hebben een bezoek gebracht aan het Rijksmuseum en Anne Frankhuis in Amsterdam. Voor het eerst sinds jaren heeft ook weer een meerdaagse werkweek plaatsgevonden. De bovenbouwleerlingen havo en vwo hebben een bezoek gebracht aan Berlijn.

Het Daltononderwijs op de locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge) en De Meander is in 2023 verder doorontwikkeld. Dit heeft gestimuleerd dat binnen alle vaklessen de vijf kernwaarden van Daltononderwijs naar voren komen. Verweven met het Daltononderwijs is op de locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge) in 2023 het werken met de methodiek van leerlingbespreking.nl uitgebouwd en is inzet van digitale lesmethodes gecontinueerd. Door het onderwijsteam is gewerkt aan onderwijsontwikkeling om Daltononderwijs nog meer zichtbaar naar voren te brengen in onderwijsactiviteiten. Ten aanzien van het pedagogisch (didactisch) klimaat zijn stappen gezet om vanuit gezamenlijke uitgangspunten en vanuit de Dalton visie het pedagogisch (didactisch) klimaat verder te versterken. Om techniekonderwijs en keuze voor technische vervolgopleidingen te stimuleren zijn vanuit de subsidie voor Sterk Techniek Onderwijs veel activiteiten ontplooid. Als school werken we daarbij samen met externe partners, waaronder Bouwmensen, het Roelof van Echten College, het Alfa College en partners vanuit het bedrijfsleven in Hogeveen.

Voor De Meander geldt dat het gebruik van Presentis als integraal onderwijskundig concept verder uitgebouwd is. Deze ontwikkeling is uiterst succesvol gebleken. Leerlingen binnen De Meander hebben hun eigen ontwikkelplan en bouwen hun eigen portfolio op in Presentis. Dit vormt een belangrijke

basis voor uitstroom naar dagbesteding, uitbesteding naar werk of vervolgopleiding en draagt bij aan het voldoen aan alle voorwaarden voor praktijkdiploma en Entree diploma. Meerdere keren per schooljaar voeren leerling, ouder(s)/ verzorger(s) en mentor op basis van het ontwikkelplan van de leerling overleg. Zo is het ontwikkelplan verankerd in het dagelijks handelen van elke leerling, vakdocent en mentor.

De Internationale Schakelklas (ISK) heeft in 2023 de grote groei in leerlingenaantal voortgezet. De onderwijskundige en organisatorische uitdagingen die dit soms opleverde zijn uiterst succesvol opgevangen door het team binnen de ISK. Daardoor is de ISK van Wolfsbos een toonbeeld van een goed pedagogisch (didactisch) klimaat, waarin zicht is op de ontwikkeling van leerprestaties van leerlingen (in de eerste plaats referentieniveau taal) en sprake is van intensieve begeleiding naar uitstroom naar vervolgonderwijs (schakelen) of uitstroom naar arbeid.

4.A.I. Passend onderwijs

In het kader van passend onderwijs worden verschillende vormen van ondersteuning geboden op schoolniveau (locaties), bestuursniveau en in samenwerking met externe partners. Er wordt gewerkt langs de lijnen van het ondersteuningsplan van het SWV 22.03, zoals jaarlijks vastgelegd in het schoolondersteuningsprofiel (SOP).

Op elke locatie wordt een breed aanbod van basisondersteuning geboden. Iedere leerling wordt begeleid door een mentor, die werkt vanuit de driehoek leerling – ouder(s)/ verzorger(s) – school. De mentor wordt hierin ondersteund door de zorgcoördinator en orthopedagoog. Voor doelgroepen wordt basisondersteuning geboden. Het gaat daarbij onder andere om: sociale vaardigheidstraining, begeleiding door de gedragsspecialist, faalangstreductietraining, begeleiding door de dyslexiespecialist, dyscalculiebegeleiding, Rots & Water en begeleiding ten aanzien van hoogbegaafdheid. Externe begeleiding op locatie wordt geboden door verschillende partners. Zo wordt onder andere samengewerkt met Stichting Welzijnswerk Hoogeveen, de GGD en de gemeente Hoogeveen.

Het programma dat binnen Rots & Water wordt geboden voor leerlingen is gecontinueerd. Het levert een belangrijke bijdrage in weerbaarheid en welzijn van leerlingen. Alle leerlingen in klas 1 hebben Rots & Water aangeboden gekregen. Daarnaast is Rots & Water ingezet voor andere klassen en op basis van individuele begeleiding. Het programma voor hoogbegaafdheid (locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek)) is verder vormgegeven, om dit zo verder uit te kunnen bouwen. Het praktijkonderwijs op de Meander biedt leerlingen intensieve begeleiding zelfredzaamheid, uitstroom naar arbeid en aansluiting op niveau 2 van het MBO. Het werken met een portfolio en vanuit driehoeksgesprekken blijkt in de praktijk een groot succes voor leerlingen op de Meander.

Het brede aanbod van basisondersteuning heeft een preventieve werking, waardoor vroegtijdig ingespeeld kan worden op de ondersteuningsbehoefte van een leerling. Werken vanuit korte communicatielijnen en actieve samenwerking van leerling, ouder(s)/ verzorger(s) en school staan daarbij voorop.

In een aantal gevallen blijkt de basisondersteuning niet voldoende voor een leerling. De leerling wordt dan, in overleg met ouder(s)/ verzorger(s) en de leerling, besproken in de Commissie van Begeleiding en/of het Zorgadviesteam (ZAT) om te bezien welke aanvullende (extra en specialistische ondersteuning) hij of zij nodig heeft. Het kan dan gaan om interne voorzieningen zoals bijvoorbeeld de Rebound voorziening, ambulante begeleiding, aanvullende ondersteuning door de orthopedagoog, inzet van capaciteitentesten vanuit de daarvoor verkregen subsidie om zicht te krijgen op aanvullende mogelijkheden voor begeleiding of intensieve begeleiding vanuit Rots & Water. Met het Zorgadviesteam wordt bezien welke externe begeleiding en interventies mogelijk zijn of uitgebouwd kunnen worden. Wanneer blijkt dat de ondersteuning die onze school kan bieden, niet toereikend is wordt een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aangevraagd voor toelating tot het speciaal onderwijs. Getracht wordt daar terughoudend in te zijn en zo lang mogelijk ondersteuning en maatwerk te bieden.

Binnen de Internationale Schakelklas (ISK) is sprake van een forse groei van het aantal leerlingen. Ondersteuning van leerlingen ten aanzien van ontwikkeling van taalvaardigheid wordt geboden door systematisch zicht te hebben op referentieniveaus van leerlingen en gericht interventies uit te voeren. Daarnaast vindt begeleiding plaats ten aanzien van welbevinden en welzijn van deze kwetsbare doelgroep door mentoren, daarbij onder andere ondersteund door de orthopedagoog en pedagogisch didactisch medewerker.

4.B. Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft afgelopen jaar een belangrijke rol vervuld in de begeleiding van leerlingen bij leerprestaties, welbevinden en welzijn. Vanuit de 'menukaart' zijn interventies ingezet binnen de zes landelijk bepaalde thema's. Deze zijn: A. Meer onderwijs (binnen of buiten reguliere schooltijden) om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren; B. Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren; C. Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen; D. Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen (bijv. Samenwerkend leren); E. (Extra) inzet van personeel en ondersteuning en; F. Faciliteiten en randvoorwaarden. We hebben ervoor gekozen om dit bijna volledig in teams en locaties te doen vanuit gerichte interventies die aansluiten bij de doelgroep op elke locatie.

De interventies zijn besproken met onze belanghebbenden: in de onderwijsteams, het zorgteam van de school, ouderraad en zijn op specifieke punten naar voren gekomen in de leerlingenraden van de school. Evaluatie van de interventies heeft plaatsgevonden door schoolleiding en onderwijsteams. Door de medezeggenschapsraad van Wolfsbos en van De Meander is net als in 2022-2023 instemming verleend op de interventies voor het schooljaar 2023-2024.

Binnen de eerste twee hierboven genoemde thema's A en B, staat meer en effectiever onderwijs voorop om kennis en vaardigheden van leerlingen te ontwikkelen. Er zijn interventies ingezet vanuit vakinhoudelijke ondersteuning van leerlingen en interventies gericht op het aanbieden van praktijkvaardigheden. Voor de locaties mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) en vmbo basis/kader (Harm Smeenge) ging het om vakondersteuning door extra aanbod van lessen of het in kleinere groepen bieden van extra begeleiding. Op beide locaties zijn specifieke activiteiten ingezet om taalontwikkeling te

stimuleren (leesplezier) en is geïnvesteerd in formatief handelen. Bij de Meander is ingezet op extra aanbod van praktijklessen om de aansluiting van leerlingen op de arbeidsmarkt te bevorderen. In onze ISK is ingezet op begeleiding in kleine groepen en individuele begeleiding.

In 2023 bleek dat welbevinden en welzijn van leerlingen een structureel aandachtspunt is in de nasleep van de Corona periode. Interventies vanuit thema C ten aanzien van sociaal emotionele ontwikkeling en fysieke ontwikkeling zijn dan ook ingezet in 2023. Zo zijn de Rots & Water trainingen gecontinueerd in eerste klassen, en wordt Rots & Water in toenemende mate ingezet voor specifieke groepen en begeleiding voor individuele leerlingen. De driehoeksgesprekken die op elke locatie worden gevoerd door leerling, ouder(s)/ verzorger(s) en docenten worden op de locaties mavo/havo/vwo (Groene Driehoek), vmbo basis/kader (Harm Smeenge) en De Meander vanuit eigenaarschap van de leerling gevoerd. Activiteiten gericht op samenwerking en sociale cohesie zijn ingezet op alle locaties voor leerlingen.

Het ontwikkelen van executieve functies vanuit thema D bleek in de praktijk verweven te zijn met de thema's A en B. Wel is een aantal specifieke interventies ten aanzien van executieve functies uitgevoerd. Zo wordt op de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) op beperkte schaal huiswerkbegeleiding door de school zelf aangeboden, is hier gewerkt aan de opzet van een monitoring van executieve functies en wordt op de Meander individuele begeleiding geboden aan leerlingen bij het ontwikkelen van executieve functies.

Binnen het laatste thema F over facilitering en randvoorwaarden, hebben we ingezet op het zicht hebben op de effecten die interventies vanuit NPO-middelen hebben op de ontwikkeling van leerlingen. Vanuit dit zesde en laatste thema zijn onder andere investeringen gedaan in leermiddelen. Zoals aanvullende modules binnen leerlingvolgsystemen om zicht te hebben op ontwikkeling en begeleiding van leerlingen, investeringen in leesboeken en aanvullend lesmateriaal binnen verschillende vakken.

4.C. Werkdrukmiddelen

We zijn blij met geld van het rijk om de werkdruk aan te pakken. Daar waar dit geld eerst incidenteel leek, is het structureel geworden.

De middelen vallen uiteen in een individueel deel waarop iedere medewerker recht heeft en een collectief deel. De methodiek van verdelen, inclusief het proces, dient in nauw overleg met de medezeggenschap te gebeuren. Dat hebben we uiteraard gedaan: het individuele deel met onze (P)GMR en het collectieve deel met onze beide (P)MR-en.

De individuele werkdrukmiddelen:

Omdat de tijd tussen vaststelling van de CAO rond de zomer van 2022 en de noodzakelijke vervolgstappen, kort was, hebben we in september 2022 in overleg met de PGMR besloten al onze medewerkers de 23 uur voor kerst 2022 uit te betalen. Dat betrof het 1e deel van het individueel budget. Het 2e deel van dit individuele budget is na overleg met de PGMR onder alle medewerkers gepeild. Diverse opties werden voorgelegd. Ongeveer $\frac{3}{4}$ van onze medewerkers koos voor uitbetalen. Dit betrof de periode tot 1/8/23. De inzet ten aanzien van de periode 1/8/23 tot 1/8/24 ging als volgt: in maart 2023 ontving de PGMR de Regeling Levensfasebewust personeelsbeleid/ werkdruk-vermindering 2023 – 2024 ter instemming. Na de verkregen instemming ontvingen alle medewerkers

een digitale uitvraag over de keuzes voor het basisbudget 2023 - 2024. Ter ondersteuning van het maken van een keuze is ook voorlichting georganiseerd voor medewerkers en leidinggevenden.

We vonden en vinden het erg belangrijk dat een medewerker die keuze kan maken, voor de inzet van het budget, die bij hem of haar past. Daarnaast zijn continuïteit van het onderwijsproces, organiseerbaarheid en het voorkomen van mogelijke verschuiving van werkdruk naar collega's ook belangrijk.

Allereerst Onderwijzend personeel (OP): Iedere docent gaf aan op welke wijze en wanneer hij/zij voor het volgend schooljaar het basisbudget in wil zetten en of hij/zij een eventueel aanvullend gespaard budget op wilde nemen. Dit liep en loopt via een digitale uitvraag. De leidinggevende overlegt met de medewerker over de definitieve inzet van het budget. De PGMR gaf aan verheugd te zijn over de grote hoeveelheid opties die we aanbieden. De realiteit en eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de administratieve lasten en werkdruk bij Personeelszaken en Financien hiermee niet is afgenomen! De opties zijn (met in de toelichtende tekst voor de PGMR en daarna ons personeel allerlei verhelderingen en specificaties die we nu weglaten):

- a. Lesvermindering;
- b. Taakvermindering;
- c. Doelsparen;
- d. Inzetten bij seniorenverlof ("bapo");
- e. Opnemen van verlofdagen (incidenteel of aaneengesloten);
- f. Eigen keuze;
- g. Uitbetalen;
- h. Bijdrage in de kosten van kinderopvang;
- i. Verhoging van de pensioenafspraken.

Vervolgens ons Onderwijsondersteunend personeel (OOP): ook iedere OOP-er gaf op een aangegeven tijdstip aan op welke wijze en wanneer hij/zij voor het volgend schooljaar het basisbudget wilde inzetten en of hij/zij een eventueel aanvullend gespaard budget op wilde nemen. Dit loopt en liep eveneens via een digitale uitvraag. De leidinggevende overlegt met de medewerker over de definitieve inzet van het budget.

De opties zijn:

- a. Opnemen van verlofdagen (incidenteel of aaneengesloten);
- b. Professionalisering (Studieverlof);
- c. Inzetten bij seniorenverlof ("bapo");
- d. Doelsparen;
- e. Eigen keuze;
- f. Uitbetalen;
- g. Bijdrage in de kosten van kinderopvang;
- h. Verhoging van de pensioenafspraken.

In de aangeboden regeling is verder nader ingegaan op verlof voor OP, seniorenverlof, inzet spaarsaldo, overige bepalingen, uitvoering artikel 7 van de CAO VO, afwijkende afspraken en evaluatie.

Dan de collectieve werkdrukmiddelen:

We zijn dit proces gestart met een overleg met de PMR-en over inhoud en proces. We spraken met elkaar drie vragen af, aan de hand waarvan onze teams en afdelingen het gesprek met elkaar zouden voeren. Deze vragen werden voorafgegaan door een startvraag om het gesprek op gang te krijgen. De input vanuit teams/secties/soms individuen) is centraal aangeleverd en alles is in 1 document gezet. Half februari 2023 vond op grond van bovengenoemde inventarisatie een vervolgesprek plaats met de MR-en. Ook tijdens dit overleg zijn aanvullende suggesties vanuit locaties benoemd. In maart is door de directeur bestuurder, de directeur onderwijs en de drie stafhoofden op grond van alle eerder gevoerde gesprekken en verslagen uit de teams, een voorstel voor opties ontwikkeld. Het ging hierbij om opties waaraan vervolgens een budget is toegekend. Bij dit voorstel is getracht te komen tot een redelijke verdeling over de locaties en teams.

Er zijn daarnaast door de teams en afdelingen nog aanvullende suggesties genoemd die zonder budget uitgevoerd kunnen worden. Het gaat hierbij om suggesties, die soms gemakkelijk, maar soms lastig of niet uitgevoerd kunnen worden. Van belang was en is dat hierover in de teams/afdelingen het goede gesprek wordt gevoerd om e.e.a. te concretiseren. Ook deze suggesties zijn toegevoegd aan de inventarisatie. De PMR-en ontvingen dit uitgebreide document en stemden half april hiermee in na de achterban geraadpleegd te hebben.

Een opsomming van de afgesproken activiteiten:

- a. De Meander: Onderwijsassistent t.b.v. ondersteuning bij lessen en opvang verlof leraren;
- b. Team Onderbouw, mavo en havo/vwo: extra inzet onderwijsassistenten: toezicht houden, begeleiden, administratieve werkzaamheden (bijhouden van absents, ouders bellen), surveillance bij (inhaal)toetsen. Hiermee wordt de aanwezigheid van onderwijsassistenten over alle dagen gegarandeerd;
- c. Locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek): extra conciërge, waarmee het toezicht in en rondom het gebouw door totaal minimaal 2 conciërges gedurende de gehele week is gegarandeerd;
- d. Team havo/vwo bovenbouw: Inzet voor minder combinatieklassen in havo bovenbouw en vwo bovenbouw. En/of: maximaal 2 jaarlagen/niveaus gecombineerd;
- e. Locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge): Bemensen van de Time Out voorziening voor uitgestuurde leerlingen c.q. lastig te handhaven leerlingen binnen een z.g. huiskamer. Verdere taken: registratie, administratie en ondersteuning bij absentie;
- f. Locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge): Extra bemensing/uren voor catering/kantine, zodat de kantine voor leerlingen en personeel de gehele week bezet is en er ook ondersteuning geboden kan worden bij de lessen (HBR);
- g. Locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge): extra conciërge, waarmee het toezicht in en rondom het gebouw door totaal minimaal 2 conciërges gedurende de gehele week gegarandeerd is;
- h. ISK: teambuilding;
- i. Ruimtes backoffice ICT: fysiek scheiden van de helpdesk en de uitvoering door het creëren van aparte (rustigere) werkplekken. Dit geldt voor zowel de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) als vmbo basis/kader (Harm Smeenge);
- j. Team Financieel Administratieve Dienst: Training lean werken: optimalisering werkprocessen;

- k. Team Financieel Administratieve Dienst: Extra bemensing bij het school- en boekenfonds rondom de zomervakantie;
- l. Team Financieel Administratieve Dienst: Inrichting van de VO-app. Het ouderportaal vervalt en wordt door de app vervangen;
- m. Alle teams/ Team ICT: Trainingen basisvaardigheden ICT inkopen voor gehele personeel. ICT-vaardigheden dragen bij aan werkdrukverlaging bij medewerkers en de afdeling ICT. Hierdoor komen er minder gebruikersvragen waardoor ICT effectiever kan werken en ontlast wordt;
- n. Iets fysieks met vitaliteit, inzetbaarheid, bijvoorbeeld sportruimte inrichten, stoelmassages etc. Het gaat hier niet om een individuele tegemoetkoming in kosten voor personeel; dit loopt via de werkkostenregeling.

Eind 2023 is gestart met de evaluatie zodat op grond van hiervan nieuwe plannen gemaakt kunnen worden die in het schooljaar 24/25 uitgevoerd kunnen worden. In de herziene CAO is hierin een nog grotere rol voor teams en afdelingen weggelegd en dat gaan we doen.

4.D. Resultaten/evaluatie per schoolsoort

De locatie voor praktijkonderwijs/de Meander, valt buiten deze beoordeling. Zij heeft een eigen landelijk inspectiekader. Bij enkele indicatoren worden de uitkomsten van de school vergeleken met andere scholen. Dit wordt ook wel de benchmarkgroep genoemd. Welke scholen er binnen een benchmarkgroep vallen hangt af van de indicator. Vaak worden scholen vergeleken met hetzelfde onderwijssoort of schoolsamenstelling. Benchmarks gebeurt in principe op schoolsamenstelling op schoolniveau, tenzij daar expliciet van afgeweken wordt.

Een belangrijke indicator voor de kwaliteit van het onderwijs is het jaarlijkse opbrengstenoordeel van de Inspectie van het Onderwijs. Dit oordeel is gebaseerd op de volgende vier indicatoren:

- Positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool (Onderwijspositie t.o.v. advies PO)
- Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2 (Onderbouwsnelheid)
- Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling (Bovenbouwsucces)
- Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling (Examencijfers).

Vanwege de coronacrisis besloot de inspectie de resultaten in het schooljaar 2021/2022 niet te beoordelen. Bij de beoordeling van de leerresultaten wordt tot en met schooljaar 2023/2024 geen gebruik gemaakt van de indicator gemiddeld eindexamencijfer. Vanaf schooljaar 2024- 2025 wordt het centraal eindexamencijfer weer meegenomen in de beoordeling en dit betreft dan de volgende twee jaren: 2022-2023 en 2023-2024.

Over 2023 zal de beoordeling van leerresultaten in het voortgezet onderwijs daarom gebaseerd zijn op 3 in plaats van de reguliere 4 indicatoren. Het gaat om de volgende 3 indicatoren:

- R1 (positie in leerjaar 3 t.o.v. advies van basisschool)
- R2 (onderbouwsnelheid)
- R3 (bovenbouwsucces)

Onderwijspositie t.o.v. advies PO

Met de indicator Onderwijspositie t.o.v. advies PO wordt gezien hoe de onderwijspositie van leerlingen, in het derde leerjaar in het VO zich verhoudt tot het advies dat door de basisschool is gegeven. De indicator wordt op vestigingsniveau bepaald. Onder “vestiging” wordt hier verstaan: mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) of vmbo basis/kader (Harm Smeenge).

De onderbouwpositie t.o.v. het PO in het jaar 2023 is voor zowel de locatie onderbouw mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) als vmbo basis/kader (Harm Smeenge) als boven de norm beoordeeld.

Onderbouwsnelheid

Van iedere leerling in de eerste twee leerjaren wordt per schooljaar bepaald of de leerling over gaat of blijft zitten. De indicator is berekend over het driejaarsgemiddelde van de Onderwijsinspectie.

De onderbouwsnelheid wordt voor zowel het vmbo basis/kader (Harm Smeenge) als het onderbouwgebouw van de mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) als boven de norm beoordeeld door de Onderwijsinspectie. Wel is de trend dalende en ligt deze onderbouwsnelheid niet erg ver boven de norm van de Onderwijsinspectie. Dit geldt voor zowel de locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge) als de onderbouw van de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek).

Bovenbouwsucces

Voor deze indicator wordt van iedere leerling bepaald of hij/zij het betreffende leerjaar in de bovenbouw - dus vanaf leerjaar 3 - al dan niet succesvol afrondt. Een succesvolle afronding is het slagen voor het examen, overgaan naar een volgend leerjaar van dezelfde onderwijssoort, en het opstroomen naar een hogere onderwijssoort in hetzelfde of een hoger leerjaar. De indicator is gerekend over het driejaarsgemiddelde van de Onderwijsinspectie. Het bovenbouwsucces wordt voor zowel de locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge) als de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) bovenbouw als boven de norm beoordeeld door de Onderwijsinspectie. Wel is de trend van de bovenbouwsnelheid in 2023 dalende.

Examencijfers

Bij deze indicator wordt het gemiddelde cijfer van het centraal examen bepaald. Alle vakken met een centraal examencijfer die meetellen bij de uitslagbepaling, doen mee. Ook de beroepsgerichte vakken tellen mee bij de bepaling van het gemiddelde. Van deze indicator is geen oordeel door de Inspectie vastgesteld, vanwege de bijzondere regelingen bij het examen rondom de pandemie. Ook wordt er over 2023 geen gemiddelde gepubliceerd door de Onderwijsinspectie.

Verskil SE-CE (Schoolexamen – Centraal Examen)

Het verschil in cijfers tussen SE-CE is geen indicator meer in het berekende eindoordeel van het Onderwijsresultatenmodel van de Inspectie van het Onderwijs. Het is een randvoorwaarde die op orde moet zijn. Dat betekent dat de inspectie erop toeziet dat er niet meer dan drie jaar achtereen een groot verschil is tussen het SE en CE. Voor wat betreft de afgelopen jaren is het verschil SE-CE niet

relevant i.v.m. het niet afnemen van de centraal schriftelijke eindexamens door Corona en de aangepaste zak-slaagregeling in het andere jaar.

De resultaten van de mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) zijn op orde, waarbij de Havo qua bovenbouwsucces wel een zorg blijft:

- Voor de mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) zijn er twee locaties, namelijk allereerst de locatie van de onderbouw, waarvan resultaten van de onderwijspositie t.o.v. het PO en de onderbouwsnelheid van de mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) worden gepubliceerd. De andere locatie is de bovenbouw, waarvan het bovenbouwsucces en vanaf 2024-2025 ook weer het gemiddelde van de centrale eindexamencijfers worden gepubliceerd.
- Het aantal zittenblijvers in de jaarlagen vwo 4, 5 en 6 en vmbo(tl) 3 is hoog t.o.v. het landelijk gemiddelde.

De resultaten van de locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge) zijn op orde. De onderwijspositie t.o.v. het PO en de onderbouwsnelheid laten over 2023 een dalende trend zien.

De resultaten van de ISK worden gevolgd via rapportages van JIJ!-toetsen (vaardigheden taal en rekenen) en via een individueel ontwikkelplan (IOP).

De uitstroom van de leerlingen vanuit het ISK is divers, de leerlingen gaan naar basis-kader 1, entree-opleidingen, MBO tot VWO-2.

Slagingspercentage schooljaar 2022-2023

Onderstaande tabellen zijn afkomstig uit het Bestuursverslag Vensters 2022-2023 en geven een beeld per onderwijssoort van de verschillende vestigingen wat het slagingspercentage was voor het schooljaar 2022-2023 en in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

	Groene Driehoek	Landelijke vergelijkingsgroep
mavo	91,30	91,30
havo	79,03	84,24
vwo	81,25	88,75

	Harm Smeenge	Landelijke vergelijkingsgroep
vmbo-basis	91,43	96,12
vmbo-kader	94,34	94,11

Tevredenheidsonderzoek leerlingen en ouders

De diverse uitkomsten van de onderzoeken, laten een positief beeld zien. Leerlingen en ouders van onze school hebben actief meegedaan aan deze enquêtes.

Deze tevredenheidscijfers tonen hoe leerlingen deze school ervaren en hoe tevreden ze zijn over bijvoorbeeld de faciliteiten, de docenten en de begeleiding. De sfeer laat zien hoe leerlingen de school ervaren. Veiligheid laat zien hoe veilig de school is en of er bijvoorbeeld wordt gepest op school. Sfeer en veiligheid wordt gemeten met een vragenlijst die leerlingen invullen.

Hoe tevreden zijn leerlingen in 2022-2023?

Locatie / Opleiding	Tevredenheid leerlingen		Veiligheid		Sfeer	
	Eigen school	Vergelijkbare scholen	Eigen school	Vergelijkbare scholen	Eigen school	Vergelijkbare scholen
Groene Driehoek						
Mavo	6,0	6,2	9,4	9,1	7,0	6,9
Havo	6,4	6,1	9,3	9,3	7,4	7,0
vwo	6,2	6,4	9,4	9,4	7,4	7,4
Harm Smeenge						
Vmbo-b	5,6	6,4	8,7	8,8	6,4	6,8
Vmbo-k	6,0	6,2	9,1	9,0	6,8	6,7

In de categorie Veiligheid scoort RSG Wolfsbos onverminderd hoog op alle locaties. In de categorie sfeer scoort de school vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde van vergelijkbare scholen. Op het gebied leerlingtevredenheid scoort de mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) ook vergelijkbaar t.o.v. het landelijk gemiddelde, net als vmbo-k op de vmbo basis/kader (Harm Smeenge). Aan de leerlingtevredenheid voor vmbo-b wordt gewerkt om dit te verbeteren, op veel categorieën scoort vmbo-b lager dan het landelijk gemiddelde.

Uit de Prozo-enquête blijkt dat de leerlingen van de Meander hun school over het algemeen positiever beoordelen dan het landelijk gemiddelde. Dit is af te lezen uit de onderstaande tabel, waarbij de scores van Wolfsbos over het algemeen hoger zijn dan de landelijke scores, dit geldt ook voor de gemiddelde score. Vanuit de PROZO-enquête blijkt dat de leerlingtevredenheid het hoogst scoort op Veiligheid. De meest opvallende thema's zijn hieronder benoemd. Op leservaring valt nog veel te verbeteren, ook landelijk. Oranje geeft aan dat de score onder de vastgestelde norm zit, landelijk scoren de praktijkscholen dus op een aantal thema's ook onder deze norm. Een groene kleur geeft aan dat we het heel goed doen. De Meander scoort bijvoorbeeld op het thema zelfstandigheid hoger (3,12 t.o.v. 2,82) dan het landelijk gemiddelde, wat ook landelijk onder de norm scoort (2,82 zit onder de norm van 3 en is dus oranje gekleurd).

2022/2023	Landelijk	Wolfsbos
zelfstandigheid	2.82	3.12
motivatie	2.97	3.21
Begeleiding	2.91	3.10
Leservaring	2.76	2.87
Veiligheid	3.82	3.78
Welbevinden	2.97	3.19
Lerarenbetrokkenheid	2.99	3.23
Gemiddelde score	3.06	3.23

Ook dit jaar werken we weer samen met de LAKS-monitor: het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) zet zich in voor de belangen van scholieren. Daarom heeft het LAKS de LAKS-monitor ontwikkeld: een grootschalig gratis tevredenheidsonderzoek vóór en dóór leerlingen van het voortgezet onderwijs. Om leerlingen meer bij de school te betrekken kunnen leerlingenraden worden geschoold, zoals een scholing voor de leerlingenraad. De betrokkenheid van leerlingen om mee te

denken n.a.v. bijvoorbeeld uitkomsten van leerlingtevredenheidsonderzoeken kwam vorig jaar moeilijk op gang. Extra voorlichting en duidelijke communicatie worden ingezet om in de volgende ronde meer resultaat te bereiken op het gebied van betrokkenheid van leerlingen.

Vanuit de enquête over de leerlingtevredenheid komt een aantal opvallende punten naar voren. Schoolbreed gezien blijkt dat het bespreken van nieuws in de lessen en het iets doen met de mening of ideeën van leerlingen lager wordt gewaardeerd, dit is ook een landelijk beeld bij alle vergelijkbare scholen. De begeleiding van leerlingen, met name de hulp van docenten bij het begrijpen van de lesstof, kan beter, zoals blijkt uit de vergelijking van de tevredenheidscijfers met het landelijk gemiddelde. Dit geldt schoolbreed.

Binnen onze ISK volgen we de sociale veiligheid en welzijn van leerlingen onder andere via de afname van eigen vragenlijsten. De uitkomsten van de vragenlijsten worden geëvalueerd en hier worden concrete acties aan verbonden. In deze eigen vragenlijsten zijn de vragen eenvoudiger geformuleerd, zodat meer aangesloten kan worden bij de NT2-woordenschat van alle leerlingen.

Naast een eigen vragenlijst hebben we in onze ISK voortdurend de sociale veiligheid en het welzijn van leerlingen in beeld door:

- intensieve begeleiding van leerlingen op school door docenten en mentoren;
- door ouder(s)/verzorger(s) te betrekken bij de voortgang en welzijn van leerlingen binnen de ISK;
- door huisbezoeken bij elke leerling om de thuissituatie te kennen, waarvan ook verslag wordt gedaan in het logboek.

Op basis van deze vragenlijsten blijkt de veiligheid positief gewaardeerd te worden.

Oudertevredenheidsonderzoeken

Hoe tevreden zijn de ouders van leerlingen over de school? Dit gaat onder andere over de begeleiding en hoe het kind de school ervaart. De tevredenheid wordt gemeten met een vragenlijst die ouders invullen.

Hoe tevreden zijn de ouders in 2022-2023?

Locatie	Tevredenheid ouders	
	Eigen school	Vergelijkbare scholen
Groene Driehoek	7,7	7,8
Harm Smeenge	7,2	7,8

De tevredenheid van de ouders op de locatie vmbo basis/kader (Harm Smeenge) ligt bij veel categorieën meer dan 5% onder het landelijk gemiddelde. Voor het overige liggen de scores ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde. Voor de mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) zijn de cijfers vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

Uit de Prozo-enquête blijkt dat de ouders De Meander positiever beoordelen dan het landelijk gemiddelde. Dit blijkt ook uit de tabel hieronder, waarbij Wolfsbos beter scoort dan de landelijke cijfers. De meest opvallende thema's zijn hieronder benoemd.

2022/2023	Landelijk	Wolfsbos
Stimulerende omgeving	3.31	3.35
Veiligheid	3.28	3.37
Communicatie met ouders	3.18	3.37
Gemiddelde score	3.26	3.37

De normwaarde onder de 3 is oranje, tussen 3 en 3,5 geel en vanaf 3,5 groen.

Vervolg

We mogen tevreden zijn over de waardering van de veiligheid op school. Er is wel werk aan de winkel met de leerlingtevredenheid op vmbo-b op het vmbo basis/kader (Harm Smeenge). De scores op de diverse vragen zijn geanalyseerd en hier zijn interventies op gezet en leerlingen worden ook extra bevraagd op de afwijkende scores uit de enquête. Vervolgacties zijn en worden op school- en afdelingsniveau uitgezet. Nieuws in de lessen en het iets doen met de mening of ideeën van leerlingen zal schoolbreed een aandachtspunt blijven en in de diverse teams aan bod komen. De aandachtspunten uit de tevredenheidsonderzoeken van het LAKS hebben nieuwe, verdiepende inzichten gegeven, waar de teams in de jaarplannen doelen van hebben gemaakt.

4.E. Toetsing en examinering

In 2023 heeft de examencommissie een jaarplan opgesteld, die aan het einde van het schooljaar 2022-2023 is geëvalueerd. De samenwerking tussen secties en de examencommissie heeft geleid tot een PTA waarin meer aandacht is voor de wijze van toetsing in samenhang met de doorlopende leerlijnen binnen de schoolvakken van Wolfsbos. Het PTA is, ten gevolge van de versterking van de acties voor de versterking van de schoolexaminering (actielijnen VO-Raad en aanpassing Eindexamenbesluit VO) aangepast om de duidelijkheid van het PTA te verbeteren en het afsluitend karakter van het schoolexamen te waarborgen. Er wordt in het schooljaar 2023-2024 nog een verdere verbeterslag gemaakt om het PTA nog verder te verbeteren.

4.F. Kwaliteitszorg

Vanuit de directeur-bestuurder geïnitieerd, wordt de huidige onderwijskwaliteit systematisch en integraal benaderd, geborgd en continu verbeterd. Het ontwikkelen en inrichten van een systematiek hiervoor, wordt in alle delen van ons onderwijsproces en in de onderwijsorganisatie geïmplementeerd. Deze systematiek sluit aan bij het willen werken vanuit de bedoeling in de terminologie van Wouter Hart. De systematiek voor kwaliteit wordt ontwikkeld tot een vanzelfsprekend onderdeel van het werken van al onze medewerkers. Tevens willen we onze kwaliteitszorg zodanig inrichten dat we te allen tijde aan al onze belanghebbenden zichtbaar kunnen maken hoe wij onze onderwijsopdracht uitvoeren en welke resultaten we daarbij realiseren: een interne- én een extern gerichte doelstelling dus.

In 2022 is de examencommissie opgericht vanwege de wijziging in het EBVO. De examensecretaris maakt deel uit van de examencommissie, dit omdat er een nauwe betrokkenheid van de examensecretaris met de opstelling en controle van de PTA's en de daarbij onderliggende uitgangspunten en kwaliteit van toetsing en examinering. Hiermee ontstaat er een sterke verbinding tussen de diverse belanghebbenden binnen de school op gebied van onderwijsprogramma's en toetsing. De bijdrage aan de kwaliteitscultuur is aanzienlijk verbeterd, dit blijkt uit de interactie tussen de examencommissie en de vaksecties op school, waarbij de secties meer kritisch kijken naar de inrichting van het curriculum en de daaruit volgende PTA's, met daarbij ook voor het doel van de toetsing.

De examencommissie is begonnen met diverse doelen en werkzaamheden op het gebied van uniformiteit van PTA's en toetsbeleid binnen de school. In de komende tijd zal de examencommissie de kwaliteit van schoolexaminering verder worden onderzocht en zal de examencommissie op basis daarvan adviezen uitbrengen.

Op individuele basis heeft er deskundigheidsbevordering plaats gevonden in de school op het gebied van toetsing en/of examinering, de competenties verschillen in de school, en daardoor ook de behoeftes naar scholing.

De taken en bevoegdheden van de examensecretaris en examencommissie zijn neergelegd in het huishoudelijk reglement, zodat een ieder kennis kan nemen van de werkwijze van de commissie en de examensecretaris.

Het bestuur richt zich gedurende meerdere jaren op de systematische evaluatie en analyse van de gestelde doelen uit het onderzoekskader van de Inspectie. Het gaat hier om basiskwaliteit 3 die gericht is op hoe het bestuur zicht heeft op onderwijskwaliteit. Ook zal er meer aandacht komen voor de nieuwe standaard basisvaardigheden: OP 0. Het hanteren van de kwaliteitszorgkalender, waarin (kort)cyclische evaluatie en bijstelling van interventies op onderwijskwaliteit worden geborgd, zodat deze interventies en vaste plek in de onderwijskalender krijgen voor Wolfsbos, is binnen de schoolleiding nu gemeengoed geworden. Deze kalender wordt besproken in het onderwijsoverleg tussen directeur onderwijs en teamleiders, afzonderlijk tussen kwaliteitszorgmedewerker, directeur onderwijs en directeur-bestuurder en ook met de RvT.

In dit kader continueren we de jaarlijkse gesprekken met de vaksecties plaats over (examen)resultaten, leerwinsten voor leerlingen en onderwijsontwikkeling in het kader van het ontwikkelen van maatwerk en de daaruit voortvloeiende ontwikkelopdrachten. Tevredenheidsonderzoeken via het platform Vensters worden nog steeds via het platform LAKS uitgevoerd.

In elk team, zowel onderwijsteams als stafteams, wordt gewerkt met jaarplannen, die door de teams zelf worden geëvalueerd. De aandacht voor het primaire proces, leskwaliteit en dus het werken aan de kleine K van kwaliteit vormen de belangrijkste focus voor de schoolleiding en ook het bestuur. Tussenevaluaties van de jaarplannen hebben plaatsgevonden, aan het einde van het schooljaar vinden ook de eindevaluaties van jaarplannen plaats als startpunt voor de nieuwe jaarplannen, dit in samenspraak met de teams.

De ontwikkeling van onderlinge lesbezoeken, de uitvoering van het jaarplan van de examencommissie

en het vernieuwen van het toetsbeleid beginnen meer en meer vorm te krijgen.

4.G. Belanghebbenden

We staan als school midden in de maatschappij. De onderwijsinspectie onderscheidt doorgaans interne en externe belanghebbenden. Intern betreft het naast onze medewerkers vooral onze leerlingen en hun ouders/verzorgers. We vinden het van belang onze leerlingen om feedback te vragen en doen dat via gesprekken en vragenlijsten. Dat laatste geldt ook voor ouders/verzorgers. En gelukkig hebben we ouder- en leerlingraden en hebben we onze medezeggenschap: in de Gemeenschappelijke Medezeggenschaps Raad (GMR) en beide MR-en (Brin Wolfsbos en Brin de Meander). Deze medezeggenschap is belangrijk en goed.

Wij zijn penvoerder van het project Sterk Techniek Onderwijs (STO) in de regio Hoogeveen. Naast het Roelof van Echtencollege en het Alfacollege is daarin het bedrijfsleven vertegenwoordigd vanuit de Stichting Vrienden van Techniek Hoogeveen. In laatstgenoemde Stichting acteren wij actief, sterker nog: we hebben deze opgericht.

In het kader van onze nieuwbouwplannen hebben wij het RvEC voorgesteld in fase naar nieuwbouw toe gebruik te maken van elkaars ruimtes, indien daar noodzaak toe en behoefte aan is. De realiteit gebiedt helaas wel te zeggen dat onze overcapaciteit zelden in lokalen zit, maar vooral in inefficiënte ruimtes als brede gangen en te grote lokalen.

Op het gebied van huisvesting is veel te zeggen. Begin februari 2021 zijn we gestart met een onderzoek naar nieuwbouw voor de locaties vmbo basis/kader (Harm Smeenge) en Dikkenberg (inmiddels ISK). Vrij snel werd duidelijk dat het erg interessant is breder te kijken. Dus nieuwbouw voor de hele school minus de Meander, omdat dit gebouw er 15 jaar staat. Een jaar later was de conclusie dat nieuwbouw voor heel Wolfsbos minus de Meander de meest logische keuze was m.b.t. onderwijskundige mogelijkheden in een efficiënt, gezond en duurzaam gebouw. Naast deze inhoudelijke argumenten bleek ook dat integrale nieuwbouw economisch gezien de meest logische keuze was. We laten ons in dit proces door Hevo begeleiden en we zijn eind 2022 gestart met de architectenselectie. Het contact en overleg met de gemeente Hoogeveen is op diverse niveaus erg constructief en plezierig verlopen: zie ook dit voorwoord. We dienden eind 2023 ons herziene plan in met veel bijlages, onderbouwing en toelichting. Het is in het belang van de gemeente en onze school dat we niet te lang hoeven wachten. Immers: kosten voor onderhoud nemen anders enorm toe en we kunnen niet te lang blijven uitstellen.

Dan de DOVOC-scholen (Drents Openbaar VO-Convenant): wij waren tot de zomer 2023 nog betrokken bij DOVOC: het Esdal College te Emmen, De Nieuwe Veste te Coevorden en RSG Ter Apel. Sinds 2018 is deze samenwerking minder geworden. In 2023 hadden we enkel nog overleg rond kwaliteitszorg. Omdat de genoemde drie scholen vanaf 1 januari 2024 gefuseerd zijn, is ons verteld geen prijs meer te stellen op overleg rond kwaliteitszorg en op visitaties. We denken nu na over het opzetten van visitaties en overleg rond kwaliteitszorg met andere scholen.

We werken nu vier jaar samen binnen Noorderwijzer: een subsidieproject met 13 VO-scholen, 2 lerarenopleidingen en 2 ROC's. De landelijke overheid kiest ervoor om in regio's te acteren om het lerarentekort gezamenlijk aan te pakken. Bij ons is dat geheel Drenthe.

We hebben ook in 2023 weer actief geïnvesteerd in onze goede contacten met bedrijven en ook diverse culturele instellingen, zoals het Podium, de bibliotheek en de Tamboer. We kunnen gelukkig na Corona weer tal van activiteiten als debatten en uitjes organiseren, meedoen aan de Cascaderun en naar voorstellingen. Ook de werkweken zijn weer opgestart.

4.H. Duurzaamheid

Opbrengst zonnepanelen:

We willen als school vooroplopen in duurzaamheid en bijdragen aan een duurzame wereld. Vanaf 2017 hebben we 1.000 zonnepanelen op de daken van onze gebouwen staan. Op deze manier leveren we elke dag een belangrijke bijdrage aan de reductie van CO₂ in de gemeente Hoogeveen. De totale opbrengst vanaf 2017 tot en met december 2023 bedroeg in totaal 1,49 GWh met een vermeden uitstoot van 590.000 kg CO₂. Naast het feit dat wij gebruik maken van de opbrengst van deze zonnepanelen, ontvangen wij over de eerste vijftien jaar vanaf installatie van de zonnepanelen SDE Subsidie. Een subsidie die een toelage geeft op iedere terug geleverde KWh die de installatie oplevert.

Bewustwording:

Samen met een brede groep medewerkers en een ouder uit de medezeggenschap hebben we in het schooljaar 2022-2023 een start gemaakt met de werkgroep duurzaamheid. Het belangrijkste doel voor de werkgroep is om onze leerlingen bewust en enthousiast te maken hoe je duurzaamheid kunt toepassen. In oktober 2023 hebben alle leerlingen schoolbreed een lesprogramma Wolfsbos duurzaam gevolgd die voor alle niveaus en leerjaren geschikt is. Bij dit lesprogramma is ook gedacht aan een competitievorm die leerlingen stimuleert om actief mee te doen. De verschillende plannen van de leerlingen zijn beoordeeld en op 21 maart reikte wethouder Jeroen Westendorp de winnende klas (!) de prijzen uit. Dit betrof het winnende product: een integrale en veelomvattende handleiding om onze school op alle fronten duurzamer te maken! Alle andere indieners ontvingen ook een prijs die met duurzaamheid te maken heeft.

4.I. Klachtenafhandeling

De school heeft een (brede) klachtenregeling. Naast ouders en leerlingen kan iedereen die deel uitmaakt van de scholengemeenschap een klacht indienen. Klachten kunnen onder meer betrekking hebben op de begeleiding van leerlingen, toepassing van strafmaatregelen anders dan schorsing en verwijdering, beoordeling van leerlingen, de inrichting van de schoolorganisatie, seksuele intimidatie, discriminerend gedrag, agressie, geweld en pesten.

In het algemeen geldt de regel dat een klacht eerst door de klager met degene die de klacht betreft wordt besproken. Is dit niet afdoende, dan zijn de direct leidinggevenden van de school het aanspreekpunt. Een klager kan zich ook wenden tot de contact- en vertrouwenspersonen van de school. Indien de klacht op schoolniveau niet afdoende wordt opgelost en klager wil een klachtschrift indienen dan zijn er twee mogelijkheden. De klager kan een klachtschrift indienen bij de Landelijke

Klachtencommissie Onderwijs of kan zich wenden tot de directeur bestuurder van Wolfsbos. De aangeklaagde heeft het recht iemand (vertrouwenspersoon of iemand buiten de school) om bijstand/advies te vragen. De klachtenregeling is niet van toepassing op klachten waarvoor een aparte regeling of proceduremogelijkheid bestaat. Deze klachten dienen langs die lijn te worden afgehandeld. Zo kan een klacht die moet worden ingediend bij de commissie van beroep voor eindexamens of over schorsing en verwijdering niet via deze klachtenregeling worden afgehandeld. De klachtenregeling is evenmin van toepassing indien het een klacht betreft tegen een besluit van het bevoegd gezag in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (AWB). Tegen deze besluiten is bezwaar en beroep op grond van de AWB mogelijk.

In de rapportageperiode 2023 zijn geen klachten ingediend. In 2024 wordt een nieuwe klachtenregeling ingevoerd.

4.J. Samenwerking met de GMR

De medezeggenschap bij Wolfsbos

De medezeggenschap wordt vormgegeven via een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad voor zaken die betrekking hebben op Wolfsbos als geheel en via twee medezeggenschapsraden voor de beide Brinnummers 06DT en 19IW. Binnen de MR Brin 19IW hebben we voor enkele locatie specifieke onderwerpen nog een deelraad per locatie GD en HS. De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad vergadert met de directeur-bestuurder, het overleg met de beide MR-en wordt gevoerd met de directeur onderwijs.

We zijn het jaar 2023 begonnen op 16 januari met een basistraining die werd verzorgd door een deskundige van de AOb. Deze training stond ook open voor de leden van de beide MR'en.

Zeven keer zijn we bijeengekomen voor de reguliere vergadering met de directeur bestuurder.

Twee maal hebben we als GMR samen de RvT om tafel gezeten (een keer met en een keer zonder de bestuurder).

Voor de zomer hebben we afscheid genomen van een lid vanuit de oudergeleding. Na de zomer hebben we een nieuwe ouder mogen verwelkomen. Door deze wisseling zijn alle zetels gedurende het hele kalenderjaar bezet gebleven.

Het overleg in de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad geschiedt in een constructief kritische sfeer. Naast de personeelsgeledingen leveren ook de ouder- en de leerlingengeledingen een goede bijdrage. Naast de reguliere overleggen, is er een aantal thema-avonden georganiseerd, waar specifieke onderwerpen in een informele informatieve sfeer besproken worden. Te denken valt aan onderwerpen als: ontwikkeltijd, Collectieve werkdrukmiddelen, IVRM over huisstijl en imago. Vanuit de GMR hebben een ouder en een lid van de personeelsgeleding zitting gehad in twee procedures inzake benoeming van een lid voor de RvT.

Een afvaardiging van de PGMR heeft het proces rond de begroting intensief mogen volgen.

Het wordt door de medezeggenschapsorganen erg op prijs gesteld dat zij meegenomen wordt in

besluitvormingsprocessen omtrent begroting, formatie, aanbestedingen, toekomstige ontwikkelingen, huisvesting, etc. Het mee worden genomen geschiedt veelal in kleinere setting. Enkele leden vanuit de GMR nemen dan zitting in een werk/meedenkgroep en koppelen het proces terug naar de gehele GMR. Het geeft een verhelderend inzicht in de keuzes en de verantwoording daarvan, die de directeur-bestuurder moet maken. Het op deze wijze werken is voor de leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad weliswaar tijdrovend en de stukken zijn niet altijd eenvoudig, maar het verhoogt de betrokkenheid en geeft het begrip 'medezeggenschap' meer inhoud.

De nieuwbouwplannen zijn een terugkerend thema binnen de GMR-vergaderingen geweest. Een aantal medezeggenschapsleden hebben geparticipeerd in de werkgroep nieuwbouw. De medezeggenschap is bij iedere stap tot nu toe goed meegenomen in het proces rondom de nieuwbouw.

Mooi was ook dat de verschillende jaarplannen van teams en staf in de GMR konden worden besproken.

Als GMR worden we goed meegenomen in de verschillende beleidsprocessen binnen de school.

5. Bedrijfsvoering

5.A. Facilitair/ICT

Facilitair

Investeringsen

Omdat er in het afgelopen kalenderjaar nog geen definitieve besluitvorming rondom nieuwbouw heeft kunnen plaatsvinden, hebben we daar waar mogelijk geen grote investeringen in de gebouwen uitgevoerd ter voorkoming van kapitaalvernietiging.

Energie

2023 stond in het licht van zeer hoge energiekosten. Als onderdeel van een brede inkoopgroep waren wij aangesloten bij energieleverancier DVEP. DVEP heeft in 2021/2022 verlies geleden en besloten eenzijdig alle contracten in 2023 voor einde contractdatum te beëindigen. DVEP houdt op te bestaan in Nederland. Dat heeft binnen Nederland voor veel scholen tot financiële zorgen geleid, zo ook voor onze school. Wij hebben advies ingewonnen bij een deskundig adviesbureau hoe wij met zo min mogelijk risico op zeer hoge energietarieven kunnen overstappen naar een andere marktpartij. De onrust binnen de energiemarkt met sterk wisselende energiekosten motiveert ons extra om ons te focussen op realisatie van onze nieuwbouwplannen die voorzien in een Energie Neutraal Gebouw (ENG).

Uitgevoerde Europese aanbestedingen:

- Europese aanbesteding energiecontract (Energie voor scholen)

ICT

Exploitatie ICT-middelen

ICT-middelen worden voor iedereen binnen de school ter beschikking gesteld. Elke leerling en medewerker is voorzien van een device. Deze worden dagelijks gebruikt voor administratieve processen, voor ondersteunende diensten en voor het primaire onderwijsproces. Met de groei aan gebruik van de ondersteunende digitale middelen is ook het risico voor cybercriminaliteit toegenomen. In het afgelopen jaar zijn hiervoor belangrijke stappen gezet:

- lancering Normenkader Informatiebeveiliging en Privacy Funderend Onderwijs;
- training op gebied van digitale vaardigheid en cybersecurity;
- invoeren van autorisatiematrixes voor diverse applicaties: (wie mag wanneer waar bij) Role Base Access Control is verfijnd. Dit geldt met name voor de bedrijf kritische applicaties, zoals onze leerlingen-, personeels- en financiële administratiesystemen;
- verfijning van de toegang tot de systemen. De gebruiker krijgt alleen toegang tot de onderdelen, waar hij vanwege het uitoefenen van zijn functie bij moet kunnen.

5.B. Personeel

Verzuim en gezondheidsbeleid

Het doel van onze school is om een gezonde organisatie te zijn die toekomstbestendig is en de kosten voor verzuim en vervanging in de hand kan houden. In dat kader wordt, ter ondersteuning van verzuimpreventie en re-integratie, nauw samengewerkt door management, P&O, bedrijfsarts, arbeidsdeskundige en de re-integratiecoach. Op deze wijze wordt steeds gekeken welk instrument kan bijdragen aan verzuimpreventie, duurzame inzetbaarheid en het bevorderen van herstel. In 2023 is het contract met de arbodienst aangepast. Vanaf februari 2023 wordt gebruik gemaakt van een korte digitale uitvraag bij de medewerker en de leidinggevende door de arbodienst bij een melding van verzuim, waardoor adequater de goede begeleiding ingezet kan worden. Daarnaast is de praktijkondersteuner toegevoegd aan de eerste fase van de verzuimbegeleiding om meer maatwerk te kunnen bieden. Uiteraard blijft directe toegankelijkheid naar de bedrijfsarts voor medewerkers gegarandeerd.

Het verzuimpercentage over 2023 is 8,2%. Dit is hoger dan 2022 (7,9). Het verzuim is onderverdeeld in kort (1,3%), middel (1,2%) en lang verzuim (5,7%). Vooral longcovid heeft invloed gehad op het verzuimcijfer.

De gemiddelde meldingsfrequentie is 1,8 over 2023; deze is gelijk aan 2022. In 2023 zijn vier medewerkers gekeurd door het UWV en zijn drie medewerkers op grond van arbeidsongeschiktheid uit dienst gegaan.

Overzicht personele cijfers

	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde omvang aanstelling	0,76	0,78	0,79	0,78	0,79
Gemiddelde leeftijd	48,2	48,2	47,3	48,2	45,7
Percentage mannen	46%	45%	47%	45%	45%
Percentage vrouwen	54%	55%	53%	55%	55%

Medewerkers die uit dienst gaan en niet (direct aansluitend) een andere baan hebben, worden actief

ondersteund naar ander werk. Hiermee wordt invulling gegeven aan de verantwoordelijkheid die de school heeft op grond van de wet (eigen risicodragers) en wordt ook een actief beleid gevoerd om de uitkeringskosten te beperken.

Beleid inzake bevoegdheden

Bevoegd gegeven lessen is het uitgangspunt binnen de school. In dit kader wordt ook bij de werving en selectie in eerste instantie vooral geselecteerd op bevoegde docenten. Indien dit niet mogelijk is kunnen onbevoegde of onderbevoegde docenten worden aangetrokken waarbij direct een scholingsplan wordt opgesteld voor het behalen van de juiste bevoegdheid.

Daarnaast worden docenten gestimuleerd om een masteropleiding of een tweede bevoegdheid te behalen in verband met een brede(re) inzetbaarheid binnen de school.

In 2023 volgden twee (bevoegde) docenten een masteropleiding. In het kader van loopbaanbeleid hebben 2 docenten een managementopleiding gevolgd.

In 2023 waren 10 docenten onbevoegd of onderbevoegd; deze zijn alle tien in opleiding voor het vak dat ze geven. In een beperkt aantal situaties is er bij docenten nog sprake van studievertraging door corona; met deze docenten zijn aanvullende afspraken gemaakt. Bij één docent was sprake van een zij-instroomtraject.

Door het lerarentekort is het iets vaker voorgekomen dat lessen niet bevoegd of onderbevoegd zijn ingevuld/waargenomen. Meestal was wel sprake van bevoegde invulling en in alle situaties was sprake van bekwaame invulling. Daar waar aan de orde, is extra begeleiding en ondersteuning door coaches geboden, zoals gebruikelijk is binnen onze school.

Inductietraject

De school kent een begeleidings- en inductietraject waarbij aan leraren in opleiding (studenten) en beginnende leraren een ondersteuningstraject wordt aangeboden. De ondersteuning wordt aangeboden door opgeleide coaches en gemonitord door de schoolopleider. Met ingang van 1 november 2023 is de nieuwe interne coördinerend schoolopleider gestart.

Gesprekkencyclus Omzien op basis van het Huis van Werkvermogen

In het najaar van 2022 is gestart met het houden van ontwikkelgesprekken op basis van de gesprekkencyclus Omzien. Inmiddels heeft iedere medewerker in 2023 een ontwikkelgesprek met zijn of haar leidinggevende gehad. In 2024 wordt Omzien geëvalueerd om te onderzoeken of aanpassingen nodig of gewenst zijn.

De oude gesprekkencyclus blijft van toepassing bij medewerkers met een tijdelijk dienstverband en bij situaties waarbij sprake is van verminderd functioneren of disfunctioneren.

Ontwikkeltijd en werkdruk

In de cao-vo is opgenomen dat er voor docenten ontwikkeltijd vrijgemaakt moet worden om op die manier de werkdruk te verlagen. De ontwikkeltijd is, op basis van het aantal lessen, opgenomen in de individuele jaartaak van de docent.

Eind 2023 heeft een medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) plaatsgevonden, waarbij ook de werkdruk is onderzocht. De school scoort hierop iets beter dan het landelijk gemiddelde (6.4 t.o.v.

6.2). Medewerkers geven wel aan dat zij vanwege de ervaren werkdruk het gevoel hebben te weinig tijd te hebben voor een goede begeleiding van zorgleerlingen. Afgesproken is werkdruk als apart aandachtspunt te bespreken binnen de teams, indien dit binnen het betreffende team speelt.

Lerarentekort en samenwerking binnen Noorderwijzer en de onderwijsregio Drenthe (vo/mbo)

Ook in Drenthe is het lerarentekort merkbaar geworden. Het bevoegd en bekwaam invullen van sommige vacatures is bij een aantal vakken onder druk komen te staan, waardoor commerciële bureaus voor de werving moesten worden ingeschakeld. Binnen Noorderwijzer werkt de school samen met 13 andere scholen, het Drenthe College, Hogeschool Windesheim, NHL Stenden Hogeschool en de RUG in het kader van de regionale aanpak lerarentekort. Samengewerkt wordt hierbij op het gebied van gezamenlijk opleiden en professionaliseren, zij-instroomtrajecten, participatiebanen en het anders organiseren van het onderwijs. Daarnaast is er één gemeenschappelijk website.

Het nijpende probleem rond het arbeidsmarktvraagstuk in het onderwijs, heeft ertoe geleid dat landelijk gestart is met de inrichting van onderwijsregio's. Noorderwijzer is hierbij toegetreden als voorloper voor de onderwijsregio Drenthe (vo/mbo). In de onderwijsregio's nemen schoolbesturen met hun scholen, lerarenopleidingen, de beroepsgroep en betrokken organisaties zoals gemeenten gezamenlijk de verantwoordelijkheid om op basis van de regionale opgaven, samen te werken in de regio bij het werven, matchen, opleiden, begeleiden en professionaliseren van onderwijspersoneel. De voorlopers delen hun ervaringen met de onderwijsregio's zodat de regio's in oprichting hiervan kunnen leren. Er wordt toegewerkt naar een landelijk dekkend netwerk van onderwijsregio's in 2025.

Levensfasebewust personeelsbeleid, duurzaamheid en werkdrukmiddelen

In het kader van de individuele werkdrukmiddelen hebben medewerkers binnen de school ruime mogelijkheden om het basisbudget (artikel 7 CAO VO) zodanig in te zetten dat het past bij hun persoonlijke keuzes. In overleg met de medezeggenschap is gekozen voor een breed maatwerkaanbod in de regeling voor het schooljaar 2023-2024. Deze regeling wordt in 2024 geëvalueerd. Naast de inzet van individuele werkdrukmiddelen heeft de school ook de beschikking gekregen over collectieve werkdrukmiddelen. In overleg met de medezeggenschap en alle teams is hiervoor een plan van inzet ontwikkeld dat ook is ingevoerd. Zie voor details in paragraaf 4 C.

We hebben een collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering afgesloten voor ieder personeelslid en onze school draagt hieraan ook financieel bij.

Managementstatuut

We vinden een actueel Managementstatuut belangrijk. Begin 2023 is het Managementstatuut geactualiseerd, waarbij o.a. de formulering rond ontstentenis en belet is aangepast en het (gedeeltelijk) voeren van het overleg met de MR aan de directeur onderwijs is gemandateerd.

Klokkenluidersregeling

Onze school heeft een Klokkenluidersregeling (Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand in de school). Sinds 1 mei 2018 is mevrouw B.J. Bodestaff benoemd als Vertrouwenspersoon Integriteit (VPI). Jaarlijks brengt de VPI een jaarverslag uit. Ook in 2023 zijn er geen klachten geweest.

Functiemix

De functiemix is de verdeling van docenten over de salarisschalen LB, LC en LD en is indertijd ingevoerd, met als doel het bieden van betere loopbaanmogelijkheden aan docenten. We vinden het belangrijk om te blijven investeren in een goed loopbaanbeleid. In 2023 zijn de volgende (nieuwe) LC-functies ingevuld: Daltononderwijsontwikkeling, Relatiebeheer basisscholen, Gezonde school, Zorg/passend onderwijs (2x), Nieuwe leerweg mavo/havo/vwo (Groene Driehoek) en Meer- en hoogbegaafdheidsonderwijs en doorontwikkeling havo/vwo onderbouw. Daarnaast is ook de LD-functie coördinerend schoolopleider ingevuld.

Professioneel Statuut

In 2022 is het Professioneel Statuut definitief vastgesteld. In ons Professioneel Statuut hebben we de afspraken tussen de docenten en de school vastgelegd over de inrichting van de zeggenschap op het gebied van o.a. de vakinhoud, didactiek, pedagogiek en het onderhouden van de bekwaamheid. Het Professioneel Statuut is opgesteld met en door docenten binnen de werkgroep Professioneel Statuut, waarna het aan alle docenten is voorgelegd.

Het Professioneel Statuut is een dynamisch en belangrijk document dat periodiek onderhoud verdient door het te evalueren en steeds beter te maken. In 2023 heeft een evaluatie plaatsgevonden, waaruit geconstateerd is dat het Statuut nog steeds voldoet.

5.C. Strategisch Personeelsbeleid

Typerend voor onze school is het feit dat bij het opstellen van het personeelsbeleid altijd een brede vertegenwoordiging van de school wordt betrokken. Vanuit een conceptvoorstel (voorbereid door een brede werkgroep) worden voorstellen voorgelegd aan het management en aan de teams, tijdens een collectieve bijeenkomst of middels een forms-uitvraag. Ook de medezeggenschap wordt hierbij betrokken, naast de wettelijke advies- of instemmingsverzoeken.

Juist door die brede betrokkenheid binnen de school wordt aangesloten bij de gezamenlijk ontwikkelde Ambitieplan en de onderwijs visie. Tevens worden de medewerkertevredenheidsonderzoeken (MTO's) binnen eigen teams en schoolbreed besproken, waarna gerichte acties worden opgenomen in het betreffende jaarplan (dat periodiek gemonitord wordt).

Er worden ontwikkelgesprekken met alle medewerkers gehouden om goed in te spelen op behoeftes voor ondersteuning en ontwikkeling/professionalisering zodat medewerkers maximaal en duurzaam betrokken blijven bij de school. Al langer bindt Wolfsbos medewerkers door te investeren in scholing/coaching, maar ook door het zoveel mogelijk aanbieden van vaste arbeidsovereenkomsten. Dit geldt ook voor tijdelijke uitbreidingen, waardoor de deeltijdfactor van medewerkers structureel wordt verhoogd (indien zij dit willen). Ook wordt geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van ondersteunend personeel naar taken van docenten of zwaardere OOP-functies.

Daarnaast biedt Wolfsbos een breed palet aan mogelijkheden voor het inzetten van het persoonlijk

budget. Hiermee kunnen medewerkers maatwerkkeuzes maken die passen bij hun persoonlijke wensen en behoeften, hetgeen o.a. bijdraagt aan werkdrukvermindering.

In Drenthe wordt het lerarentekort merkbaar. In dit kader wordt samengewerkt binnen Noorderwijzer en binnen de pilot voor de onderwijsregio Drenthe. De focus richt zich hier o.a. op het stimuleren van zij-instroomtrajecten, brede gezamenlijk werving, goede informatieverstrekking voor personen met belangstelling voor het vak van leraar, andere organisatie van het onderwijs en het eventueel ontwikkelen van een arbeidspool.

5.D. Financiën

Voor de jaarrekening 2023 is een bestendige gedragslijn ten opzichte van 2022 toegepast.

Exploitatieresultaat

Staat van baten en lasten 2023	Realisatie	Begroot	Realisatie
BATEN	2023	2023	2022
Rijksbijdrage	19.146.486	17.418.904	18.132.063
Overige baten	1.693.802	1.314.775	1.489.113
SOM DER BATEN	20.840.288	18.733.679	19.621.176
LASTEN			
Personele lasten	14.392.861	13.727.743	13.696.935
Afschrijvingen	895.563	921.703	911.092
Huisvestingslasten	1.739.800	2.119.000	1.203.757
Overige lasten:			
- Administratie, beheer en bestuur	741.922	912.307	733.839
- Inventaris en apparatuur	54.128	63.000	65.985
- Leer- en hulpmiddelen	1.068.061	822.650	898.730
- Algemene kosten	313.115	373.451	358.188
subtotaal overige lasten	2.177.227	2.171.408	2.056.742
Doorbetaling aan schoolbesturen	224.002	343.349	235.459
SOM DER LASTEN	19.429.452	19.283.203	18.103.986
Rentebaten	265.528	0	24.648
Rentelasten	-84.720	-84.720	-95.310
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	180.808	-84.720	-70.662
Resultaat	1.591.644	-634.244	1.446.528

In 2023 sluit de exploitatie met een positief resultaat van € 1.591.644. Het resultaat komt hiermee met een bedrag van € 2.225.888 fors positiever uit dan begroot. Dat wordt hierna verklaard om te voorkomen dat gedacht wordt dat we onnodig oppotten. De werkelijkheid is een andere.

Allereerst reservering nieuwbouw: in de begroting wordt elk jaar een bedrag (presentatieboeking) opgenomen voor de reservering van de nieuwbouw. Dit is het bedrag dat na de resultaatbepaling wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve nieuwbouw. Dit wordt gedaan om een zuivere begroting neer te leggen van de baten en lasten. In de begroting 2023 gaat het om een bedrag van € 336.000.

Het resultaat, rekening houdend met de presentatieboeking komt uit op

Resultaat	€ 1.591.644
Presentatieboeking nieuwbouw	€ 336.000 -/-
Gecorrigeerd resultaat	€ 1.255.644

De presentatieboeking nieuwbouw betreft € 336.000. Er wordt € 336.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve nieuwbouw.

In de laatste financiële prognose over het derde kwartaal 2023 zagen we al dat het resultaat hoger zou zijn dan verwacht. Hieronder wordt het positieve resultaat nader toegelicht.

De eerste oorzaak betreft de nieuwkomersbekostiging. Het leerlingaantal op de ISK-afdeling is flink gegroeid waardoor de baten stegen met € 701.500. Een tweede oorzaak betreft de niet begrote rentebaten van in totaal € 265.500. Verder zijn de werkdrukkiddelen niet volledig besteed, dit werd veroorzaakt doordat het collectieve gedeelte pas sinds augustus is ingezet. Het resultaat op de werkdrukkiddelen is € 190.500 en wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve werkdrukkiddelen. Ook vanuit het Samenwerkingsverband (passend onderwijs) is er meer ontvangen dan begroot; dit betreft de resultaten over 2023 en 2024 die na rato aan de scholen zijn uitbetaald. In totaal gaat het om € 145.500.

De volgende lasten vielen lager uit dan begroot. Ten eerste de energielasten, deze waren € 244.000 lager dan begroot. Ook de kosten op ICT waaronder licenties, outsourcing en consultancy waren fors lager dan begroot, in totaal € 140.000. De lasten op NPO vielen € 50.000 lager uit.

Zie de jaarrekening voor een uitgebreide analyse. Daar is per categorie een analyse vermeld van het resultaat ten opzichte van de begroting.

Planning en control cyclus

In onze school hebben alle budgethouders toegang tot een dashboard waar realtime inzicht is in de uitputting van de aan hen toegewezen budget(ten). Naast dit dashboard wordt er een kwartaal rapportage opgeleverd met een prognose van de exploitatie van het betreffende jaar. In deze prognoses wordt het resultaat geanalyseerd op basis van het verwachte resultaat versus de begroting. Daarnaast nemen we hier de uitputting van de investeringsbegroting mee. Deze prognoses worden aangeboden aan de directeur-bestuurder, stafhoofden en directeur onderwijs, Raad van toezicht en GMR. In maart 2024 is het voorlopige resultaat 2023 gepresenteerd.

Allocatie van middelen

Formeel is er de Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoogeveen (STOVOH). We kennen twee Brinnummers: 19IW (Wolfsbos) en 06DT (Meander). In het spraakgebruik zien we de Meander als 1 locatie van onze school Wolfsbos samen met de andere locaties. Wij zijn dan ook een zogenoemde 1-pitter en sinds 2021 aangesloten bij de Coöperatie VO: allen 1-pitters. Alle middelen zijn in één begroting ondergebracht. Deze begroting wordt na vaststelling opgesplitst in deelbegrotingen voor de mavo/havo/vwo en pro/vmbo. De middelen voor huisvesting en ICT worden centraal gehouden.

Nationaal Programma onderwijs (NPO)

Het ministerie van OCW heeft gelden beschikbaar gesteld voor het herstel en de ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Hierover is in hoofdstuk 4 inhoudelijk gerapporteerd. Eerder is er een scan gemaakt om de problemen en behoeftes van onze leerlingen in kaart te brengen. Deze scan is

vertaald in interventies en hiervan is een plan van inzet gemaakt. In kalenderjaar 2023 is een bedrag van € 1.009.418 ontvangen. In 2023 is € 1.065.128 besteed, dit is € 50.000 minder dan begroot. Gelden uit 2021 en 2022 worden eerst besteed. De niet bestede gelden worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPO. Deze zullen ingezet worden in de periode 24/25.

Balans per 31 december 2023

Bedragen x 1.000 euro	31-12-2023	31-12-2022
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	6.788	7.240
Totaal vaste activa	6.788	7.240
Vlottende activa		
Vorraden	0	1
Vorderingen	676	406
Liquide middelen	8.949	7.410
Totaal vlottende activa	9.625	7.817
Totaal activa	16.413	15.057
Passiva		
Eigen vermogen	10.637	9.045
Voorzieningen	1.191	1.133
Lang lopende schulden	1.800	2.100
Kort lopende schulden	2.785	2.779
Totaal passiva	16.413	15.057

Het balanstotaal stijgt van € 15.057.000 ultimo 2022 naar € 16.413.000. Hiermee stijgt het totaal van de balans met € 1.356.000.

Activa

De vaste activa dalen, doordat de afschrijvingslasten hoger zijn geweest dan de investeringen. De vlottende activa stijgen; dit wordt veroorzaakt door de hogere vordering en de hogere liquide middelen.

Passiva

Het eigen vermogen laat een stijging zien. Dit wordt veroorzaakt door het positieve resultaat van € 1.591.644. De voorzieningen zijn iets gestegen ten opzichte van 2022. Op de lang lopende schuld heeft conform de geldleen overeenkomst een aflossing plaatsgevonden. De kortlopende schulden zijn ten opzichte van 2022 nagenoeg gelijk.

Voor een nadere specificatie van de balans verwijzen we naar de jaarrekening.

Het eigen vermogen op 31 december bedraagt € 10.502.106 Dat is een stijging van € 1.591.644 ten opzichte van vorig jaar. De resultaat bestemming ziet er als volgt uit:

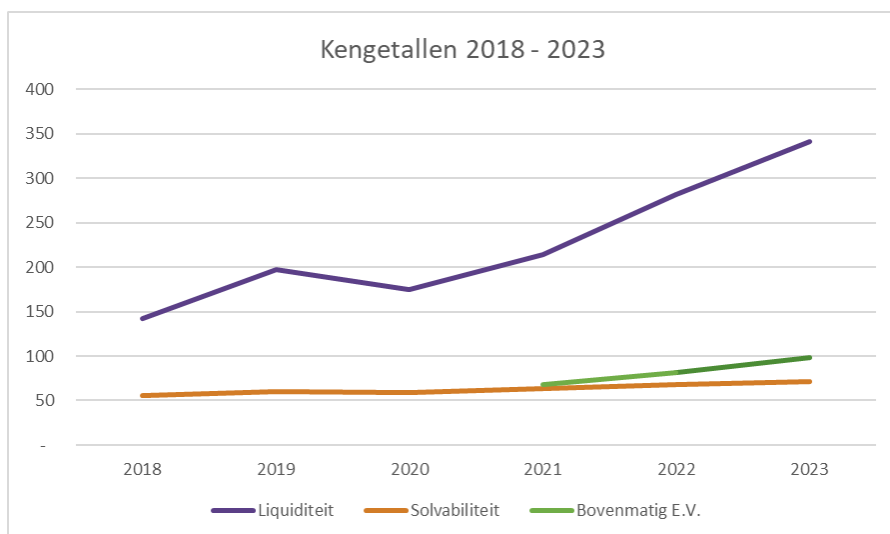
	Saldo 1-1-2023	Exploitatie resultaat	Saldo 31-12-2023
Publieke reserves			
Algemene reserve	4.805.647	268.528	5.074.175
Bestemmingsreserve nieuwbouw	2.049.189	336.000	2.385.189
Bestemmingsreserve Meander & Inventaris (nieuwbouw)	0	500.000	500.000
Bestemmingsreserve NPO	1.055.371	-55.710	999.661
Bestemmingsreserve onderwijsaanbod & arbeidsmarkt	200.000	500.000	700.000
Bestemmingsreserve werkdrukmiddelen	360.992	96.145	457.137
Private reserves			
Reserve private activiteiten	573.764	-53.319	520.445
Totaal eigen vermogen	9.044.964	1.591.644	10.636.608

Voor een toelichting op de reserves verwijzen we naar de jaarrekening.

Kengetallen

Vanaf verslagjaar 2021 maakt de Inspectie van het Onderwijs gebruik van een nieuwe set van kengetallen en signaleringswaardes. Dit betreft de Liquiditeit, Solvabiliteit 2 en Signaleringswaarde voor mogelijk bovenmatig eigen vermogen. Hiermee vervallen de kengetallen Rentabiliteit, Huisvestingsratio en Weerstandsvermogen.

De cijfers over 2023 hebben het volgende effect op onze kengetallen. Onderstaande grafiek laat het verloop van de jaren 2018 tot en met 2023 zien.

Liquiditeit

Kengetal	2023	2022	2021	signaleringswaarde OCW
Liquiditeit	346%	281%	214%	< 75

Liquiditeit is de mate waarin een organisatie op korte termijn aan haar verplichting kan voldoen. In principe geldt hiervoor: hoe hoger hoe beter. Met onze ratio van 346% ligt deze ver boven de signaleringswaarde van 75% die door het Ministerie van OCW wordt gehanteerd. Belangrijkste oorzaak van deze hoge ratio is de (verplichte) jaarlijkse reservering voor nieuwbouw, als onderdeel van de afspraken doordecentralisering huisvesting met de gemeente Hogeveen. Ook de extra (nog in te zetten) gelden NPO en de werkdrukkiddelen dragen bij aan de stijging.

Solvabiliteit 2

Kengetal	2023	2022	2021	signaleringswaarde OCW
Solvabiliteit	72%	68%	63%	< 30

Bij solvabiliteit gaat het erom in hoeverre een bevoegd gezag op lange termijn, ook in tijden van tegenspoed, aan haar verplichtingen kan voldoen. Er is een solvabiliteit 1 en 2. Wij gaan uit van solvabiliteit 2, omdat deze ook door het ministerie van OCW gehanteerd wordt. Het verschil is dat in de berekening van solvabiliteit 2 ook rekening wordt gehouden met de voorzieningen. De solvabiliteitsratio van 72% laat zien dat we er gezond voor staan en ook in tegenspoed aan onze verplichtingen kunnen voldoen.

Mogelijk Bovenmatig Eigen Vermogen

Kengetal	2023	2022	2021	signaleringswaarde OCW
Bovenmatig E.V.	98%	82%	68%	> 100

Naast de kengetallen en signaleringswaarden voor het toezicht op de financiële continuïteit heeft de Inspectie van het Onderwijs ook een signaleringswaarde ontwikkeld voor toezicht op publiek eigen vermogen. Deze geeft een indicatie hoeveel eigen vermogen een onderwijsinstelling (school of samenwerkingsverband passend onderwijs) redelijkerwijs maximaal nodig heeft voor een gezonde bedrijfsvoering. Wij blijven in 2023 net onder de signaleringswaarde. Bij een positief besluit over nieuwbouw is de benadering van de grens eenmalig.

Toelichting op de kengetallen

Liquiditeit =	$\frac{\text{vlottende activa}}{\text{kortlopende schulden}}$	$\frac{9.625.221}{2.785.306} \times 100\% = 346\%$
Solvabiliteit =	$\frac{\text{eigen vermogen} + \text{voorzieningen}}{\text{totale passiva}}$	$\frac{10.636.608 + 1.191.186}{16.413.100} \times 100\% = 72\%$

Treasury

Wolfsbos kent een treasurystatuut. Dit voldoet aan de “Regeling Beleggen en Belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek” van het ministerie van OCW. Wij doen aan “Schatkistbankieren. Dit houdt in dat alle liquide middelen zijn ondergebracht bij het Ministerie van Financiën. Ook leningen of het eventueel plaatsen van deposito’s vinden/vindt plaats bij het Ministerie van Financiën. De functie van treasurer wordt vervuld door het hoofd financiële administratie van Wolfsbos.

In 2023 zijn er geen nieuwe leningen aangetrokken. Er is in januari voor 11 maanden 5 miljoen euro op deposito gezet tegen 2,75% rente. Dit leverde € 119.219 aan rente op. Op rekening courant is een rente bedrag van in totaal € 146.309 ontvangen. In totaal was de ontvangen rente € 265.528 over 2023.

5.F. Continuïteitsparagraaf

De basis voor deze continuïteitsparagraaf is de goedgekeurde meerjarenbegroting 2024-2028. Deze is vastgesteld in december 2023. In de meerjarenbegroting is uitgegaan van de financiële prognose 2023 op basis van de cijfers tot en met derde kwartaal 2023. In de cijfers die in deze paragraaf gepresenteerd worden, zijn de definitieve cijfers van 2023 doorgerekend. De effecten die dit met zich meebrengt, hebben vooral betrekking op de balans.

Leerlingaantallen en personele bezetting

De basis van de meerjarenbegroting wordt mede gevormd door de leerlingaantallen. Elk jaar wordt in oktober een nieuwe leerlingenprognose opgemaakt en vastgesteld. Naast een doorrekening van het Planningsverband Groningen wordt er ook een tweede berekening opgesteld op basis van de DUO-informatie. Daarbij wordt specifiek vastgesteld hoeveel leerlingen er op de basisscholen in ons voedingsgebied aanwezig zijn en wat de afgelopen jaren het marktaandeel van ons is geweest. De uitkomst van beide berekeningen wordt naast elkaar gelegd om tot een zo betrouwbaar mogelijk prognose te komen. Voor de komende jaren ziet de leerling ontwikkeling volgens de vastgestelde prognose er als volgt uit.

Leerlingprognose								
<i>Leerlingtelling per 1-10..</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	
<i>Bekostigingsjaar</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2029</i>	
Totaal	1425	1475	1468	1449	1465	1446	1428	

Uit de leerlingenprognose komt naar voren dat het komende jaar het leerlingaantal nagenoeg gelijk blijft, daarna daalt het leerlingaantal licht in 2025. Vanaf 2025 wordt een lichte stijging verwacht, waarna deze weer daalt naar 1428 leerlingen in 2028. In de leerlingenprognose in de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met 49 nieuwkomerleerlingen.

Het fluctuerende leerlingaantal gaat gepaard met de ontvangen onderwijsbijdragen vanuit het Rijk. De benodigde inzet van medewerkers daalt en stijgt evenredig mee, hetgeen vraagt om strategische

personeelsplanning. In onderstaande tabel is de inschatting gemaakt van de benodigde personele bezetting voor de komende jaren.

Kengetal (per augustus)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Personele bezetting in FTE						
- bestuur / management	10,65	10,65	10,65	10,65	10,65	10,65
- Onderwijzend personeel	83,25	81,84	80,92	79,30	80,67	79,05
- Ondersteunend / overig personeel	36,62	36,62	36,62	36,62	36,62	36,62
Totaal	130,52	129,11	128,19	126,57	127,94	126,32
Leerlingaantallen	1475	1468	1449	1465	1446	1428

Het volgende overzicht laat het verloop van de leerlingaantallen zien in relatie tot de rijksbijdrage en formatie.

Overzicht lln. Aantal i.r.t. Rijksbijdrage en formatie						
Bekostigingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Leerling prognose aantal	1425	1475	1468	1449	1465	1446
Verschil aantal leerlingen cumulatief	0	50	43	24	40	21
Leerling prognose - procenten	0%	104%	103%	102%	103%	101%
Rijksbijdrage basisbekostiging	14.304.126	15.648.002	15.554.266	15.301.783	15.474.478	15.274.995
Inkomsten daling/stijging cumulatief	-	1.343.876	1.250.140	997.657	1.170.352	970.869
Aantal FTE per 1 augustus	130,52	129,11	128,19	126,57	127,94	126,32
Cumulatief	0	1,41	2,33	3,95	2,58	4,20

Bovenstaand overzicht maakt duidelijk dat bij een fluctuerend leerlingaantal de rijksbijdrage meebeweegt. Daarnaast speelt het feit dat we vanaf 2022 te maken hebben met de vereenvoudiging van de bekostiging, deze pakt voor ons negatief uit. Dit alles vormt een uitdaging voor het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting. In de achterliggende periode zijn er tussen de stafhoofden en directeur-bestuurder gesprekken gevoerd om daarop met passende maatregelen en adequaat beleid te anticiperen. De meerjarenbegroting die eind 2023 is vastgesteld, is mede besproken met de financiële commissie van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht.

In de meerjarenbegroting zijn maatregelen genomen om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. De verwachte daling in formatie is op dit moment op te vangen door de flexibele schil en natuurlijk verloop.

Financiële cijfers

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
Rijksbijdragen	18.795.135	18.404.092	17.501.974	17.088.034	17.266.763	17.060.114
Overige Rijksbijdragen	893.660	956.455	956.455	956.455	956.455	956.455
Overige Baten	1.151.490	766.624	488.089	452.368	441.418	443.719
Totaal baten	20.840.286	20.127.171	18.946.518	18.496.857	18.664.636	18.460.288
Lasten						
Personele lasten	14.392.860	15.508.945	14.539.394	13.827.769	14.045.483	13.863.664
Afschrijvingen	895.563	891.702	892.598	886.733	861.378	671.462
Huisvestingslasten	1.739.800	1.819.750	1.880.500	1.741.500	1.785.500	1.962.000
Overige lasten	2.401.229	2.677.288	2.095.407	2.133.903	2.064.583	2.064.705
Totaal lasten	19.429.451	20.897.685	19.407.899	18.589.906	18.756.944	18.561.831
Saldo baten en lasten	1.410.834	-770.514	-461.381	-93.049	-92.308	-101.543
Saldo financiële huishouding	180.808	75.870	86.112	97.195	107.756	118.230
Resultaat	1.591.643	-694.644	-375.269	4.146	15.448	16.687
Dekking uit bestemmingsreserve	55.710	707.565	389.548	0	0	0
Totaal resultaat	1.647.353	12.921	14.280	4.146	15.448	16.687

De resultaten over de gehele periode in de meerjarenbegroting zijn positief. In de jaren 2024 en 2025 worden er gelden vanuit de bestemmingsreserves ingezet. Hierdoor laten de jaren 2024 en 2025 ook positieve resultaten zien. De bestemmingsreserve die ingezet worden zijn onder andere NPO en onderwijsaanbod en arbeidsmarkt.

Bij de Rijksbijdragen is rekening gehouden met de vereenvoudiging bekostiging die in 2022 ingevoerd is. Voor ons pakt dit negatief uit. Om deze achteruitgang op te vangen, is er een overgangsregeling. Deze bouwt in vier jaar tijd toe naar de nieuwe bekostiging. In 2022 wordt er nog 80% vergoed van de achteruitgang, elk jaar wordt dit 20% minder. In totaal is de achteruitgang voor Wolfsbos € 237.566, hiervan wordt in 2024 nog 40% vergoed. Dat betekent dus dat vanaf 2026 structureel € 237.566 minder in te zetten is ten opzichte van de nieuwe bekostiging voor de invoering.

De NPO gelden mogen besteed worden t/m 2025. Zoals al eerder beschreven, zullen de gelden ook voor een gedeelte ingezet worden in 2024 en 2025. We zijn hierin niet uniek: dit gebeurt vrijwel overal. Per 1 januari 2024 is het saldo nog bijna 1 miljoen euro.

Onze school is penvoerder van het project Sterk Techniek Onderwijs regio Hogeveen. Dit liep tot en met 2023. Het jaar 2024 is een overgangsjaar waarna de nieuwe STO periode begint in 2025 tot met 2028. In de begroting zijn de hiervoor beschikbare gelden opgenomen tot 2024. Voor de periode 2025 tot met 2028 is hier geen rekening mee gehouden.

De personele lasten zijn doorgerekend, evenals de formatie zoals in de tabel personele bezetting te lezen is. Er is een directe relatie tussen het aantal leerlingen en het aantal fte OP. Het aantal fte OP daalt en stijgt in de meerjarenbegroting conform het verloop van de leerlingaantallen. Dat vraagt ook om maatregelen in overhead/staf/management.

De afschrijvingen zijn afhankelijk van de begrote investeringen en de investeringen die in het verleden hebben plaatsgevonden. De afschrijvingen laten de komende jaren een daling zien, hetgeen direct betekent dat er minder geïnvesteerd wordt dan afgeschreven.

Per 1 januari 2024 zijn de verslaggevingsregels voor het verwerken van de kosten van groot onderhoud gewijzigd. Tot en met 2023 maakten we gebruik van de voorziening groot onderhoud volgens de egalisatiemethode, deze methode mag vanaf 1 januari 2024 niet meer. Vanaf 1 januari 2024 maken we gebruik van de methode activeren en afschrijven. In de begroting vanaf 2024 is rekening gehouden met deze methode en wordt er niet meer gedoteerd aan de onderhoudsvoorziening. De onderhoudsvoorziening valt per 1 januari 2024 vrij ten gunste van het eigen vermogen. De posten onderhoudscontracten en klein onderhoud zijn in de meerjarenbegroting opgehoogd. De overige bedragen in de huisvestingslasten zijn de komende jaren nagenoeg gelijk. Wat betreft de overige lasten: deze blijven de komende jaren ook ongeveer gelijk.

De meerjarenbalans ziet er als volgt uit.

Balans per 31/12	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Activa						
Vaste activa						
Materiele vaste activa	6.787.879	6.342.064	6.053.971	5.470.956	4.889.033	4.556.433
Vlottende activa						
Vorraden	0	0	0	0	0	0
Vorderingen	676.272	676.272	676.272	676.272	676.272	676.272
Liquide middelen	8.948.947	8.339.143	8.458.235	9.225.000	10.045.974	10.738.611
Totaal activa	16.413.098	15.357.479	15.188.478	15.372.227	15.611.278	15.971.316
Passiva						
Eigen vermogen						
Eigen vermogen	6.000.337	6.468.705	6.585.532	6.589.678	6.605.126	6.621.813
Bestemmingsreserve NPO	999.661	398.656	0	0	0	0
Onderwijsaanbod & arbeidsmarkt	700.000	593.440	500.000	500.000	500.000	500.000
Onderwijsakkoord	551.419	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nieuwbouw	2.385.189	2.891.939	3.459.439	3.887.939	4.360.439	5.009.439
Vreemd vermogen						
Voorzieningen	1.191.187	719.434	658.202	709.305	760.408	754.758
Langlopende schulden	1.800.000	1.500.000	1.200.000	900.000	600.000	300.000
Kortlopende schulden	2.785.306	2.785.306	2.785.306	2.785.306	2.785.306	2.785.306
Totaal passiva	16.413.098	15.357.479	15.188.478	15.372.228	15.611.279	15.971.316

De vaste activa dalen de komende jaren, de afschrijvingslasten zijn namelijk hoger dan de investeringen. De liquide middelen stijgen. Dit komt onder andere door de reservering nieuwbouw. Het eigen vermogen daalt in 2024, de jaren erna stijgt dit. De bestemmingsreserve NPO loopt tot 2025, omdat de gelden in 2025 besteed moeten zijn. De bestemmingsreserve onderwijsaanbod & arbeidsmarkt is eind 2025 nog ongeveer € 500.000 en betreft de toevoeging in 2023. De inzet van deze gelden moet nog bepaald worden en daarom staan deze gelden over de gehele periode nog als volledige post in deze meerjarenbalans. Deze gelden kunnen ingezet worden voor het behouden van een breed onderwijsaanbod en daarnaast om een aantrekkelijke werkgever te zijn in een krappe arbeidsmarkt.

De Bestemmingsreserve nieuwbouw stijgt van € 2.385.189 tot € 5.009.439 in het jaar 2028. De voorzieningen dalen. Dit wordt veroorzaakt door de voorziening onderhoud. Deze zal worden toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit i.v.m. de stelselwijziging van de verslaggevingsregels per 1 januari 2024, zoals hiervoor ook reeds beschreven is. De langlopende schulden nemen elk jaar met € 300.000 af door de aflossing op de lening.

De bijbehorende kengetallen op basis van bovenstaande staat van baten en lasten en balans laten de volgende getallen zien.

Kengetallen	Signaleringswaarde	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liquiditeit	< 0,75	3,46	3,24	3,28	3,55	3,85	4,10
Solvabiliteit 2	< 0,3	0,72	0,72	0,74	0,76	0,78	0,81
Bovenmatig E.V.	> 1	0,98	0,91	0,91	0,95	1,04	1,39

Huisvesting

Nieuwbouw

In 2023 hebben we significante stappen gezet in de richting van onze beoogde nieuwbouw. In nauw overleg met de gemeente Hogeveen heeft een gedegen afstemming plaatsgevonden om ervoor te zorgen dat ons nieuwbouwproject in lijn is met de huidige meerjarenfinanciering voor huisvesting. Deze afstemming heeft met name betrekking op financiële aspecten, leerlingenprognoses en ruimtebehoefte modellen. De beoordeling van onze plannen vindt plaats op het moment dat wij dit jaarverslag opmaken.

Stedenbouwkundig plan

Parallel aan de beoordeling van ons nieuwbouwplan lopen de gesprekken met de stedenbouwkundigen van de gemeente Hogeveen en vindt afstemming plaats m.b.t. het stedenbouwkundig plan. Het afgelopen jaar hebben we uitvoerig overleg gepleegd met de relevante partijen om ervoor te zorgen dat onze nieuwbouw integraal past binnen de stedelijke ontwikkelingsvisie. Het jaar 2024 markeert het begin van onze nieuwbouw met de demarcatie van het plangebied. Dit cruciale proces heeft een gedetailleerde planning en afstemming met de gemeente. Naast het gegeven dat onze nieuwbouw gericht is op het versterken van onze onderwijsfaciliteiten biedt deze stedenbouwkundige ontwikkeling in onze ogen een prachtige kwaliteitsimpuls voor de gehele wijk Wolfsbos en daarmee voor Hogeveen.

Afronding Voorontwerp nieuwbouw en volgende fase

Een hoogtepunt in het afgelopen jaar was het gezamenlijk werken aan de voorontwerpfase. Een intensief traject met zowel onze medewerkers, leerlingen als de architect. De betrokkenheid van medewerkers en leerlingen bij dit proces heeft gezorgd voor een schoolontwerp dat niet alleen voldoet aan harde functionele eisen, maar ook een inspirerende omgeving wordt waar de komende minimaal 40 jaar, leerlingen en medewerkers in een gezonde en duurzame omgeving kunnen leren en werken. Onze wens is om zo snel mogelijk te kunnen starten met de volgende fase (Definitief ontwerp). Niet alleen vanuit de wens dat wij dit de kinderen uit Hogeveen en medewerkers gunnen

maar ook vanuit financieel oogpunt is het van belang dat we focussen op totstandkoming van onze nieuwbouw. Uitstel betekent handhaving van onze huidige erg dure energievretende gebouwen. Een situatie die veel geld kost en wat we beter in duurzame nieuwbouw kunnen steken. Daarnaast leidt vertraging en/of uitstel ook vanwege inflatie tot onnodige oplopende bouwkosten.

Duurzame nieuwbouw

Onze visie voor de nieuwbouw gaat verder dan alleen fysieke structuur; we streven naar een duurzame, frisse, gezonde en moderne school. Dit betekent dat we innovatieve bouwtechnieken en materialen zullen toepassen om een energieneutraal gebouw te realiseren. Met oog voor duurzaamheid willen we niet alleen een eigentijdse leeromgeving bieden, maar ook bijdragen aan een gezondere planeet voor toekomstige generaties. In het komende jaar zullen we met enthousiasme en vastberadenheid doorgaan met de implementatie van ons nieuwbouwproject, met als doel een inspirerende leeromgeving te creëren voor de jonge geesten die onze school zullen vormgeven.

ICT

De laatste jaren hebben we nadruk gelegd op een modern ICT-fundament. Vanuit beleid is gekozen voor een degelijke techniek, goede IT-infrastructuur, identiteiten, toegang, beheer en support. Security speelt een grote rol. Monitoringsystemen zijn niet meer weg te denken. Verfining is het credo. Bijvoorbeeld de toegang tot de systemen met behulp van een 'Single Sign On'. Voor de meeste (leer)omgevingen is dit gerealiseerd door middel van een ketentoeegang. Gebruikers hoeven maar één keer in te loggen, waarmee de toegang tot veel (educatieve) applicaties is gegarandeerd.

Er wordt hoog ingezet op digitale efficiency. Processen worden geautomatiseerd, formulieren zijn doorgaans digitaal, huiswerk en roosters komen digitaal binnen enzovoort. Roosters zijn in de persoonlijke agenda's beschikbaar.

Door deze ontwikkeling is op het Wolfsbos ingezet op minder papierverbruik. Een gevolg hiervan is dat het aantal Multifunctionals (kopieerapparaat met scan- en printfunctionaliteit) in 2023 teruggebracht is van 17 naar 7 stuks. Dit past bij onze visie op duurzaamheid.

Geplande ICT-ontwikkelingen in 2024 zijn:

- verdere automatisering van Microsoft Teams-gebruik in de klas;
- integratie telefoonvoorziening in Microsoft Teams;
- upgrade van Windows10 naar Windows 11;
- stimulering digitale vaardigheden t.b.v. het personeel;
- bewustwording cybersecurity (zie ook Normenkader IBP en Privacy).

Nieuwbouw is een belangrijk onderdeel van onze ICT-Roadmap voor de komende twee jaren. Zo bereiden wij ons nu al voor op ontwikkelingen en kansen die op ons afkomen. Bij alle contracten en overeenkomsten die we afsluiten houden we rekening met de geplande nieuwbouwplannen.

5.E. Risicoparagraaf

Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Wij werken vanuit de bedoeling zoals omschreven in ons ambitieplan. Daarnaast hanteren we een planning- en control cyclus en hebben we voor afzonderlijke onderwerpen separate procesplanningen, zoals formatieproces, rapportages en jaarverslag. Daarnaast wordt er door ons flink geïnvesteerd in verbetering van onze kwaliteit: inhoudelijk en procesmatig.

We kennen een governance structuur, waarbinnen de belangrijkste onderwerpen worden besproken met de schoolleiding, de medezeggenschapsraad, de onderwijs- en auditcommissie van de Raad van Toezicht en de gehele Raad van Toezicht. Dit betreft onder andere onderwerpen over onderwijs, personeel, huisvesting en financiën.

Dan een beknopte toelichting op onze planning en control-cyclus. Dit betreft onder andere: jaarlijkse meerjarige leerlingenprognose, meerjarenbegroting, meerjareninvesteringsbegroting, liquiditeitsprognose, verantwoording over de financiële cijfers en prognoses, jaarverslag en jaarrekening. Dat betreft de financiële kant. In deze cyclus staan ook jaarlijks terugkerende onderwerpen vermeld, zoals Programma van toetsing en afsluiting (PTA), andere onderwijscomponenten en HRM-aspecten.

Daarnaast controleert onze accountant jaarlijks door middel van de interimcontrole de werking van de administratieve organisatie. In 2019 is er door ons een fraude risicoanalyse opgesteld; het is belangrijk om ons als organisatie bewust te zijn van eventuele frauduleuze handelingen. In de frauderisicoanalyse is een duidelijke scheiding gemaakt tussen financiële en imago risico's. Per risico zijn de beheersmaatregelen benoemd die genomen worden om de risico's zoveel mogelijk te voorkomen. Deze analyse wordt elk jaar bekeken of deze nog voldoet of dat deze aangepast moet worden. De risico's met de hoogste impact hebben betrekking op de examens, zoals diefstal van examens, fraude met (examen)cijfers en vervalsen van diploma's en cijferlijsten. De waarschijnlijkheid dat deze risico's zich voordoen wordt als laag beoordeeld. Op al deze risico's zijn beheersmaatregelen getroffen.

Dit risicobeheersing- en controlesysteem werkt voor ons. Dat betekent niet dat we niet kritisch naar onszelf zijn; integendeel, indien nodig passen we het systeem aan.

Risicomanagement

Naast bovenstaande wordt er gewerkt met een strategische risicoanalyse. Deze is onderdeel van de PDCA-cyclus en wordt elk jaar bijgesteld. In de risicoanalyse worden de risico's in kaart gebracht, waarbij een schatting wordt gemaakt hoe groot de kans is dat het betreffende risico zich gaat voordoen. Naast de kans wordt een schatting gemaakt van het verlies c.q. de financiële impact die optreedt als het risico zich voordoet. De risico-score wordt bepaald door de kans te vermenigvuldigen met de impact. De uitkomst van de totale risico-score bepaalt het weerstandsvermogen van de organisatie. Het weerstandsvermogen is in feite het vrij beschikbaar eigen vermogen van de organisatie. Vermogen, dat beschikbaar is om een eventuele financiële tegenvaller af te dekken.

De strategische risico's zijn onder te verdelen in 3 categorieën:

- Risico's samenhangend met onderwijs

- Risico's samenhangend met personeel
- Risico's samenhangend met bedrijfsvoering, financiën en huisvesting.

De totale risico-score voor ultimo 2023 komt uit op € 2.272.500, dit is een stijging van € 21.000 t.o.v. vorig jaar.

Wolfsbos heeft een algemene reserve van € 4.939.637: deze is meer dan twee keer zo hoog als het benodigde weerstandsvermogen. Hiermee is de continuïteit gewaarborgd.

De vijf risico's met de hoogste risico scores zijn:

Risico:	Beheersmaatregelen:
Onvoldoende kwalitatief en kwantitatief goed personeel aantrekken	Meer samenwerken met andere scholen in de regio via Noorderwijzer (alle Drentse V.O scholen het MBO) en anderszins: Noorderwijzer wordt steeds meer verankerd. Sterk overwegen weer Opleidingsschool te worden. Zodra het kan en verantwoord is, mensen aan ons binden. Dit doen we steeds meer: ook deel van de aanstelling vast zetten. Punt hierbij is wel dat we de flexibele schil moeten houden.
Onvoorspelbare overheid en invloeden externe partijen	De rol van de gemeente Hogeveen in onze nieuwbouwambities is een wezenlijke. De gesprekken verlopen constructief en voorspoedig, zij het dat het proces naar goedkeuring door het College langer duurt dan door ons verwacht. Landelijk blijft de overheid vrij onvoorspelbaar met subsidies. Onze maatregel is en blijft er bovenop zitten: nieuws volgen, VO-Raad volgen etc. Wat voor het volgen van al het nieuws plezierig en goed is, is dat we lid zijn van de Compacte scholen: 40 scholen zijn hierbij aangesloten.
Nieuwbouw vertraagt	Er nog steeds alles aan doen het te laten doorgaan: het herziene motivatiedossier, inclusief alle stukken, is op tijd ingediend: december 2023. De communicatie intern (werkgroep, GMR, RVT en personeel) steeds tijdig en transparant te laten plaatsvinden. Het politieke spel spelen: met fracties en College: informeel en formeel. Stand van zaken februari 2023: alles ingediend en de overleggen verlopen prima.
Onderwijsaanbod wordt te smal	Onze school is in dit schooljaar gegroeid in leerlingaantal: ons marktaandeel steeg van 32 naar 39%. We groeiden overal, maar niet in het vwo. Dit betekent dat het

	onderwijsaanbod in de bovenbouw vwo onder druk staat. Maatregelen zijn: samenwerking met andere scholen; inzetten van interne Task Force intern sinds september 2023, ontwikkelen van ander aanbod en “vol op het orgel” om het vwo te profileren. Feit blijft dat de bovenbouw vwo en ook wel havo onder druk staat. De reactie is sinds september 2023 dat we juist extra vakken aanbieden. Voorbeelden zijn hoogbegaafdheidsuur, Vecon Business School, Schaken, Chinees en zo meer. Het smalle onderwijsaanbod geldt niet voor de andere onderwijsonderdelen.
ISK loopt terug in aantal leerlingen	Handhaven van goede kwaliteit van onze medewerkers en het aantrekken van goed personeel. Doorgaan met goede contacten en idem overleggen met gemeentes: de gemeente gaf aan dat 1 ISK in Hoogeveen nuttig en goed zou zijn. Dit vooral omdat eind 2023 de verwachting is dat het aantal nieuwe leerlingen na de zomer 2024 in Hoogeveen fors daalt, vooral veroorzaakt door het feit dat in Meppel een ISK is opgestart en dat er in Beilen een ISK komt. We hebben in januari 2024 de opdracht geformuleerd voor een project: 1 ISK in Hoogeveen samen met het Roelof van Echten College. De contacten met RvEC en gemeente Hoogeveen en organisaties als COA en LOWAN verlopen constructief en prettig. Daarmee gaan we door. Maximale PR voor de ISK: we zoeken de pers, doen acties, etc. etc. Er kwam een verbetering van de ISK op de site via vertalingen in Arabisch, Russisch etc.

Ondersteuning en advisering door de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft onder andere tot taak de jaarlijkse exploitatie- en investeringsbegroting, het bestuurs- en het financiële jaarverslag goed te keuren. De directeur bestuurder maakt jaarlijks met de Raad van Toezicht afspraken over de financiële normen en streefwaarden. De directeur bestuurder verantwoordt zich middels financiële rapportages (prognoses), begrotingsbesprekingen en het financiële jaar- en bestuursverslag over het gevoerde beleid. Dit gebeurt in overleggen met de auditcommissie van de Raad van Toezicht. Hierover wordt ook gesproken tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft in dit verband de taak de begroting en het financiële jaarverslag goed te keuren.

6. Jaarrekening

6.A. Grondslagen voor de jaarrekening 2023

Algemeen

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

De organisatie betreft een stichting statutair gevestigd te Hoogeveen en haar voornaamste taak is het verzorgen van openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Hoogeveen.

Verslaggevingsperiode

Op basis van de vermogenspositie, liquiditeitspositie, de begroting over 2024 en het feit dat de financiering van Wolfsbos voor 2024 in belangrijke mate is zeker gesteld door de bijdrage van OCW concluderen wij dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat de continuïteit op enigerlei wijze in het geding is. Om die reden is de jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn, evenals voorgaande jaren, gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel,

samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financiële verplichtingen.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Tevens is geen sprake van in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten, die separaat van het basiscontract verwerkt dienen te worden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten bij de vervolwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Debiteuren en overige vorderingen

Debiteuren en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Geldmiddelen

Geldmiddelen bestaan uit kas- en banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. De geldmiddelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Crediteuren, langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Crediteuren, langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. 'Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. Schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. Na de eerst verwerking worden de schulden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs plus bijkomende kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De materiële vaste activa in ontwikkeling worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van economische levensduur.

Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

De aankoop van boeken wordt niet geactiveerd. De boeken worden direct in de kosten genomen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

In 2020 zijn de afschrijvingstermijnen voor de gebouwen (met uitzondering de Meander) gezet op de levensduur van de gebouwen.

De volgende maximale afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Gebouwen : 2,5 - 5 %

Inventaris en apparatuur

- Inventaris : 10%
- Computerapparatuur : 20% - 25%
- Digiborden : 10%
- Netwerk en server : 12,5%
- Kantoormeubilair : 6,7%
- Schoolmeubilair : 5%

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten. Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de (Gewijzigde) Regeling “Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs” (kenmerk: WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F-2006/1769) toegestaan een vordering op te nemen op de Ministerie van OCW. Hiervan is geen gebruik gemaakt. Volstaan wordt met de vermelding in de toelichting onder de “niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen”.

Liquide middelen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen.

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van de Raad van Toezicht.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening jubilea

De voorzieningen voor jubilea dienen ter egalisatie van de kosten van de 25- en 40-jarige jubilea.

Hiertoe wordt per medewerker een evenredig deel van de verwachte uitkering gedoteerd, vermenigvuldigd met de verwachte kans dat medewerker ten tijde van het jubileum in dienst is van de organisatie. Er wordt uitgegaan van de contante waarde. Uitgekeerde jubileumgratificaties worden ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening wachtgeld

De voorziening dient ter dekking voor toekomstige kosten voortvloeiende uit de aansprakelijkheid van 25% van de uitkeringslast voor werknemers die na het einde van hun dienstverband een uitkering krijgen in het kader van de WW. Hiertoe is per (ex-) medewerker die een uitkering krijgt een inschatting gemaakt van de hoogte en de duur van de uitkering.

Voorziening Persoonlijk Budget (PB90)

De voorziening dient ter dekking voor toekomstige kosten voortvloeiend uit de in september 2022 afgesloten CAO VO inzake het Levensfasebewust Personeelsbeleid/Werkdrukvermindering. Medewerkers krijgen elk schooljaar een individueel keuzebudget van 90 klokuren die zij naar eigen believen mogen inzetten voor spaarverlof, pensioen, kinderopvang of kunnen laten uitbetalen.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening dient ter dekking voor toekomstige onderhoudsuitgaven. De basis is een meerjarenonderhoudsinventarisatie voor de komende 20 jaar. Jaarlijks wordt ter egalisatie van de uitgaven een dotatie ten laste van de exploitatie gebracht, terwijl de werkelijke kosten rechtstreeks aan de voorziening worden onttrokken.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten. Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geoormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het resultaat wordt, met inachtneming van de waarderingsgrondslagen zoals opgenomen in RJ 660 (Onderwijsinstellingen), het baten- en lastenstelsel gehanteerd. De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en –subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de lumpsum bekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van specifieke doelbekostigingen, waaronder tweede- en derde geldstromen, worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra zij zijn ontvangen of zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Bijdragen ter compensatie van door de stichting gemaakte lasten worden systematisch als baten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de lasten worden verantwoord, indien deze bijdragen betrekking hebben op het specifieke doel.

Overige baten

De post 'Overige baten' omvat onder andere de baten uit hoofde van de verhuur van accommodaties, ontvangsten uit hoofde van ouderbijdragen en de baten ingevolge de detachering van medewerkers. Baten worden genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Vooruit ontvangen baten worden als overlopende passiva in de balans opgenomen.

Personeelsbeloningen

Onder personeelslasten zijn begrepen de in het boekjaar verschuldigde salarissen, sociale lasten, pensioenpremies, inleenkrachten en overige personeelskosten, verminderd met de ontvangen uitkeringen van sociale fondsen.

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die te kwalificeren is als een toegezegde pensioenregeling. De stichting is aangesloten bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP is het bedrijfstakpensioenfonds voor overheidswerkgevers, waaronder onderwijsinstellingen. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de overige lasten.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

6.B. Balans per 31 december na resultaatsbestemming

bedragen x 1.000*

1	Activa	31-12-2023	31-12-2022
1.1	Vaste activa		
1.1.2.	Materiële vaste activa		
	Gebouwen	5.377	5.957
	Inventaris en apparatuur	1.105	1.283
	Onderhanden werk	306	0
	Totaal vaste activa	6.788	7.240
1.2	Vlottende activa		
1.2.1.	Vorraden		
	Gebruiksgoederen	0	1
1.2.2.	Vorderingen		
	Debiteuren	61	16
	Overige vorderingen	384	186
	Overlopende activa	232	204
		676	406
1.2.4.	Liquide middelen	8.949	7.410
	Totaal vlottende activa	9.625	7.817
	Totaal activa	16.413	15.057

*in verband met afronden op duizendtallen kan er een afrondingsverschil ontstaan

bedragen x 1.000*

2	Passiva	31-12-2023	31-12-2022
2.1.	Eigen vermogen		
	Algemene reserve	5.074	4.806
	Bestemmingsreserves	5.562	4.239
	Totaal eigen vermogen	10.637	9.045
2.2.	Voorzieningen		
	Overige voorzieningen	1.191	1.133
		1.191	1.133
2.3.	Langlopende schulden		
	Ministerie van Financiën	1.800	2.100
2.4.	Kortlopende schulden		
	Crediteuren	323	217
	Belastingen en premies Soc.Verz.	647	608
	Pensioenpremies	177	178
	Overige kortl. schulden	345	340
	Overlopende passiva	1.293	1.437
	Totaal kortlopende schulden	2.785	2.779
	Totaal Passiva	16.413	15.057

*in verband met afronden op duizendtallen kan er een afrondingsverschil ontstaan

6.C. Staat van baten en lasten

Bedragen x 1.000 euro		Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022
3	BATEN			
3.1.	Rijksbijdrage	19.146	17.419	18.132
3.2.	Overige overheidsbijdragen en subsidies	894	926	850
3.5.	Overige baten	800	389	640
	SOM DER BATEN	20.840	18.734	19.621
4	LASTEN			
4.1.	Personele lasten	14.393	13.728	13.697
4.2.	Afschrijvingen	896	922	911
4.3.	Huisvestingslasten	1.740	2.119	1.204
4.4.	Overige lasten:			
4.4.1.	- Administratie, beheer en bestuur	742	912	734
4.4.2.	- Inventaris en apparatuur	54	63	66
4.4.3.	- Leer- en hulpmiddelen	1.068	823	899
4.4.5.	- Algemene kosten	313	373	358
	Overige lasten	2.177	2.171	2.057
4.5.	Doorbetaling aan schoolbesturen	224	343	235
	SOM DER LASTEN	19.429	19.283	18.104
	SALDO BATEN EN LASTEN	1.411	-550	1.517
	Rentebaten	266	0	24.648
	Rente lasten	-85	-85	-95
6.	Financiële baten/lasten	181	-85	-71
	Netto resultaat	1.592	-634	1.447

*in verband met afronden op duizendtallen kan er een afrondingsverschil ontstaan

6.D. Kasstroomoverzicht

	31-12-2023	31-12-2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo Baten en Lasten	1.410.836	1.517.190
Mutaties voorzieningen	58.392	240.977
Afschrijvingen	895.563	911.092
Mutaties werkkapitaal:		
- Voorraden	1.060	-565
- Vorderingen	-269.917	-158.194
- Kortlopende schulden	6.074	97.835
- Overlopende rente	-	-
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	2.102.008	2.608.335
Ontvangen Interest	265.528	24.648
Betaalde interest	-84.720	-95.310
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	2.282.816	2.537.674
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	-452.420	-384.168
Desinvesteringen/mutatie materiële vaste activa	8.970	72.956
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	-443.449	-311.212
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	-	-
Aflossing langlopende schulden	-300.000	-300.000
Totale kasstroom uit financieringsactiviteiten	-300.000	-300.000
Mutatie liquide middelen	1.539.367	1.926.462
Beginstand liquide middelen	7.409.580	5.483.116
Mutatie liquide middelen	1.539.367	1.926.462
Eindstand liquide middelen	8.948.947	7.409.578

6.E. Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

1. ACTIVA

1.1. Vaste activa

1.1.2. Materiële vaste activa

	Aanschaf tot 2023	Cumulatieve afschrijving	Boekwaarde 1-1-2023	Investering	Desinvestering/ Mutaties	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2023
1.1.2.1. Gebouwen (40 jaar)	3.517.016	1.359.929	2.157.087	0	0	108.345	2.048.742
1.1.2.1. Gebouwen (20 jaar)	9.157.634	5.357.824	3.799.810	0	0	471.948	3.327.862
1.1.2.5 MVA in ontwikkeling	0	0	0	305.888	0	0	305.888
	12.674.650	6.717.753	5.956.897	305.888	0	580.294	5.682.492
1.1.2.4. Inventaris en apparatuur	3.099.324	1.816.229	1.283.095	146.532	8.970	315.269	1.105.387
Totaal	15.773.975	8.533.982	7.239.993	452.420	8.970	895.563	6.787.879
Totaal Vaste Activa	15.773.975	8.533.982	7.239.993	452.420	8.970	895.563	6.787.879

In 2023 is er voor totaal € 146.532 geïnvesteerd. Dit betreft vooral investeringen in automatisering waaronder vervanging van de digiborden. Ook is er nieuw kantoor- en schoolmeubilair aangeschaft. De MVA in ontwikkeling betreft de kosten die onderdeel uitmaken van de totale investeringskosten voor de nieuwbouw.

1.2. Vlottende activa

1.2.1. Voorraden

	31-12-2023	31-12-2022
1.2.1.1. Tussenrekening VVV-bonnen	0	1.060
Totaal	0	1.060

In 2023 zijn er geen voorraden VVV-bonnen meer. Alle bonnen die nu op voorraad liggen zijn leeg en worden opgeladen op het moment van uitgifte.

	31-12-2023	31-12-2022
1.2.2. Vorderingen		
1.2.2.1. Debiteuren	61.029	15.534
1.2.2.2. Vordering op OCW	0	56.376
1.2.2.3. Vordering op gemeenten	91.919	35.000
1.2.2.10. Overige vorderingen	291.607	95.043
1.2.2.12. Vooruitbetaalde kosten	60.804	44.631
1.2.2.15. Overlopende activa overig	170.913	159.772
Totaal	676.272	406.356

De vorderingen zijn met € 269.916 toegenomen. De post debiteuren is gestegen door verstuurde facturen inzake detachering eind december. De vordering op OCW is in 2023 ontvangen. Het bedrag bij gemeenten is hoger inzake de gestegen energielasten die nog doorbelast moeten worden aan de

gemeente. De post overige vorderingen betreft onder andere de te ontvangen rentebaten, Loyalis inzake eigen risicodragers en de verwachte teruggaaf van de milieubelasting. Ook een teruggave van de afrekening gas valt onder deze post.

	31-12-2023	31-12-2022
1.2.4. Liquide middelen		
1.2.4.1. Kasmiddelen	4.481	4.034
1.2.4.2. Tegoeden op bankrekeningen	2.062	1.238
1.2.4.3. Rekening courant tegoed Schatkistbankieren	8.942.406	7.404.308
Totaal	8.948.949	7.409.580

Voor de gestegen liquide middelen verwijzen we naar het kasstroomoverzicht.

2. Passiva				
2.1. Eigen vermogen				
<u>Publieke reserves</u>	Saldo 1-1-2023	Exploitatie- resultaat	Overige Mutaties	Saldo 31-12-2023
2.1.1.1. Algemene reserve	4.805.647	268.528	0	5.074.175
2.1.1.2. Bestemmingsreserve nieuwbouw	2.049.189	336.000	0	2.385.189
2.1.1.2. Bestemmingsreserve Slob-gelden	0	500.000	0	500.000
2.1.1.2. Bestemmingsreserve NPO	1.055.371	-55.710	0	999.661
2.1.1.2. Bestemmingsreserve onderwijsaanbod & arbeidsmarkt	200.000	500.000	0	700.000
2.1.1.2. Bestemmingsreserve onderwijsakkoord	360.992	96.145	0	457.137
<u>Private reserves</u>				
2.1.1.3. Reserve private activiteiten	573.764	-53.319	0	520.445
Totaal bestemmingsreserves	4.239.317	1.323.116	0	5.562.433
Totaal eigen vermogen	9.044.964	1.591.644	0	10.636.608

Aan de algemene reserve wordt € 268.528 toegevoegd, dit is het resultaat op de reguliere bedrijfsvoering van Wolfsbos. Aan de bestemmingsreserve nieuwbouw wordt € 336.000 toegevoegd. De bestemmingsreserve Meander & inventaris (nieuwbouw) is een nieuwe bestemmingsreserve. Deze wordt aangewend voor een eventuele verbouw van de Meander, die tegelijk met de nieuwbouw moet plaatsvinden. De bestemmingsreserve NPO betreft de nog niet ingezette gelden vanuit het NPO die in 2023 zijn ontvangen. Deze gelden worden ingezet in de periode 2024 t/m 2025. Aan de bestemmingsreserve onderwijsaanbod en arbeidsmarkt wordt € 500.000 toegevoegd, deze reserve wordt aangewend vanuit een tweeledig doel: ten eerste het bieden en behouden van een breed onderwijsaanbod en ten tweede een aantrekkelijke werkgever te zijn in een krappe arbeidsmarkt. De bestemmingsreserve werkdrukmiddelen betreft de nog niet bestede gelden voor de collectieve en de individuele werkdrukmiddelen. De private reserve daalt met € 53.319, dit is het resultaat op de private activiteiten in 2023.

2.2 Voorzieningen								
	Saldo 1-1-2023	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie	Saldo 31-12-2023	Onderverd. saldo 31-12-2023	
Overige voorzieningen							deel < 1 jaar	deel > 1 jaar
2.2.1.2. Voorziening PB	424.765	249.658	264.440	0	0	409.983	359.078	50.905
2.2.1.4. Jubileumvoorziening	197.324	45.715	14.550	0	0	228.488	20.296	208.192
2.2.1.5. Voorziening Wachtgeld	107.261	39.996	49.987	0	0	97.271	55.298	41.973
Totaal personele voorziening	729.350	335.369	328.977	0	0	735.742	434.672	301.070
2.2.3. Voorziening Groot Onderhoud	403.444	250.000	198.000	0	0	455.444	328.004	127.440
Totaal	1.132.794	585.369	526.977	0	0	1.191.186	762.676	428.510

De voorziening persoonlijk budget daalt met € 14.782 dit betreft de PB90 die medewerkers inzetten voor verlof en of laten uitbetalen. De jubileumvoorziening laat een stijging zien van € 31.164, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de gestegen loonkosten. De voorziening wachtgeld is per 31 december opgemaakt. Dit betreft een voorziening voor ww-verplichtingen die we hebben voor ex-medewerkers. De voorziening onderhoud is bedoeld voor het toekomstig onderhoud aan de gebouwen. Dit is conform ons meerjarenonderhoudsplan.

2.3 Langlopende schulden

Schulden aan Financiën

Begin van de periode 31-12-2023

Stand langlopend deel, begin van de periode	2.100.000
Stand kortlopend deel, begin van de periode	300.000
Stand totale schuld, begin van de periode	2.400.000

Verloop 01-01-2023 t/m 31-12-2023

Aangegane leningen in de verslagperiode	
Aflossing in de verslagperiode	300.000

Einde van de periode 31-12-2023

Stand totale schuld, einde van de periode	2.100.000
Stand kortlopend deel, einde van de periode	300.000
Stand langlopend deel, einde van de periode	1.800.000

Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	1.500.000
-------------------------------------	-----------

Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	300.000
---------------------------------	---------

Effectieve rentevoet in de verslagperiode	3,53%
---	-------

Onze school maakt gebruik van Schatkistbankieren. Leningen zijn derhalve ook aangegaan bij het Ministerie van Financiën. Deze leningen zijn aangegaan ter financiering van de nieuwbouw en verbouw activiteiten. De lening is aangegaan in 2010 en is groot € 3.000.000 en kent een looptijd van 20 jaar. Vanaf 2021 is er begonnen met het aflossen in 10 gelijke jaarlijkse termijnen.

2.4 Kortlopende schulden		31-12-2023	31-12-2022
2.4.4.	Schulden aan OCW	0	9.828
2.4.5.	Schulden aan Ministerie van Financiën	300.000	300.000
2.4.8.	Crediteuren	323.292	217.206
2.4.9.	Belastingen en premies sociale verzekeringen	646.567	607.969
2.4.10.	Pensioenen	177.048	177.902
2.4.12.	Overige kortlopende schulden	45.153	29.794
2.4.14.	Vooruitontvangen subsidies OCW	545.545	663.565
2.4.16.	Vooruitontvangen bedragen	20.332	41.261
2.4.17.	Vakantiegeld en vakantiedagen	520.386	473.044
2.4.18.	Te betalen interest	0	0
2.4.19.	Overige overlopende passiva	206.982	258.665
Totaal		2.785.306	2.779.233

De totale kortlopende schulden zijn ten opzichte van 2023 nagenoeg gelijk. De onderlinge posten laten wel wijzigingen zien. Zo zijn de crediteuren, belastingen en premies en vakantiegeld/dagen gestegen. De overige overlopende passiva is gedaald.

Financiële instrumenten

Algemeen

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitvoering gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de onderneming blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De stichting handelt niet in de financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken.

Kredietrisico

De stichting schat het risico op de inbaarheid van de vorderingen verwaarloosbaar.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De stichting heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

6.F. Model G verantwoording subsidies

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Toewijzing	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschik king geheel uitgevoerd en afgerond
--------------	------------	---

	Kenmerk	Datum
Doorstroomprogramma PO-VO	DPOVO21072	27-7-2021 Ja
Doorstroomprogramma VBMO-MBO	DMBO21093	26-7-2021 Ja
Doorstroomprogramma VMBO-HAVO	DHAVO21125	26-7-2021 Ja
Heterogene brugklassen	SHB22028	22-3-2022 Onderhanden
Heterogene brugklassen	SHB22032	23-3-2022 Onderhanden
Heterogene brugklassen	SHB22156	18-4-2022 Onderhanden
Heterogene brugklassen	SHB322020	21-9-2022 Onderhanden
Lerarenbeurs	1074316	20-7-2022 Ja
Lerarenbeurs	1349982-1	22-8-2023 Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV23-VO-2478	31-5-2023 Onderhanden
Basisvaardigheden	VBV23-VO-2477	31-5-2023 Onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven	VOZ23022	1-6-2023 Onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven	VOZ23023	1-6-2023 Onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven	VOZ23024	1-6-2023 Onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven	VOZ23025	1-6-2023 Onderhanden

G2A. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Te verrekenen per 31 december verslagjaar
--------------	------------	--------------------------	---------------------------------	---	---------------------------------	--------------------------	------------------------------------	---

Kenmerk Datum

Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0
--------	---	---	---	---	---	---	---	---

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar
--------------	------------	--------------------------	---------------------------------	---	---------------------------------	--------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

Kenmerk Datum

Sterk techniekonderwijs 2020-2023	STO19036	1-7-2019	1.748.450	1.349.861	1.168.513	181.348	398.589	180.268
Totaal			1.748.450	1.349.861	1.168.513	181.348	398.589	180.268

6.G. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Vordering op OCW

In 2006 is de lumpsum bekostiging ingevoerd. Een consequentie hiervan was dat de vakantie-uitkering over de periode mei tot en met december 2006 niet werd uitgekeerd. Deze komt pas tot uitkering op het moment dat de school ophoudt te bestaan. Dit zal hoogstwaarschijnlijk niet voorkomen. De vordering op OCW heeft daardoor materieel gezien geen waarde. Om de vordering toch in beeld te houden, is ervoor gekozen om een latente vordering op te nemen.

Het betreft:	19IW (Wolfsbos)	7,5% van € 9.728.033,84 =	€ 729.603
	06DT (De Meander)	7,5% van € 827.101,01 =	€ 62.033
	Totaal		€ 791.636

Verplichtingen

We hebben onderstaande meerjarige contracten lopen ten behoeve van onze activiteiten.

Leverancier	Omschrijving	Startdatum	Einddatum	Jaarlijkse termijn
Eneco zakelijk b.v.	Leveringsovereenkomst gas	1-1-2019	1-1-2025	663.000
Van Dijk	Levering leermiddelen	1-5-2023	30-4-2025	400.000
Dokter Schoonmaakorganisatie b.v.	Raamovereenkomst schoonmaakdienstverlening	1-9-2022	31-8-2025	260.000
Engie	Levering elektriciteit	1-1-2024	31-12-2027	155.000
Loyalis	Verzekering WGA-ERD	1-1-2023	31-12-2025	68.220
Brunel ICT	Raamovereenkomst ICT beheer	1-7-2023	30-6-2025	63.888
Bidfood b.v.	Raamovereenkomst voedingsmiddelen	1-5-2021	30-4-2025	50.000
SOMtoday	Licentie Somtoday	13-5-2020	31-12-2024	49.000
Loyalis	AOV overheid & onderwijs collectief	1-1-2018	31-12-2024	49.000
Cater Concept b.v.	Overeenkomst Catering GD	4-9-2023	22-12-2025	40.000
Merces	Merces - HRtoday	1-1-2018	31-12-2024	36.000
Canon	multifunctionals	1-12-2023	30-11-2026	32.000
Dolmans Landscaping services b.v.	Groenonderhoud	1-5-2021	30-4-2025	31.246
SLB diensten (SUM)	Microsoft licentieovereenkomst	2-12-2018	31-12-2024	29.500
Lanting	Eendaagse busreizen	1-8-2019	31-7-2024	29.000
Eshuis registeraccountants	Raamovereenkomst accountantsdiensten	1-9-2019	30-8-2025	27.104
Elis Nederland	Facility service	1-11-2020	31-10-2025	25.000
de Meeuw	Huur tijdelijke huisvesting	1-9-2019	30-6-2024	24.000
PreHa	Glasbewassing	19-12-2022	31-12-2026	22.500
The Rent Company	Overeenkomst RentCompany incl. stimuleringsbijdr	25-5-2021	31-7-2024	22.000
Zorg van de zaak	Inzet bedrijfsarts	1-2-2023	31-1-2025	20.500
Remondis Nederland b.v.	Afvalverwerking	19-8-2019	19-8-2029	20.000
Brite Wireless Expertise Buro	WIFI technology upgrade	1-1-2020	31-12-2027	18.924
IVM veiligheid	BHV & EHBO trainingen	1-1-2023	31-12-2025	15.000

6.H. Toelichting op de staat van baten en lasten

3 BATEN

3.1. Rijksbijdrage	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3.1.1. Rijksbijdragen OCW	15.725.178	14.846.663	15.498.398
3.1.2. Overige subsidies OCW	3.069.958	2.359.223	2.297.096
3.1.3. Inkomstenoverdracht van rijksbijdragen	351.350	213.018	336.569
	19.146.486	17.418.904	18.132.063

Rijksbijdragen OCW

De Rijksbijdragen OCW zijn € 878.515 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door het volgende. De basisbekostiging is gestegen met 5,76%. Dit ter dekking van de CAO en een prijsbijstelling op de materiële lasten. Naast de bijstelling, zijn de subsidies professionalisering leraren en de eenmalige uitkering OOP toegevoegd aan de basisbekostiging. Verder is de arbeidsmarkttoelage per 1 augustus gecontinueerd. Voor de hogere energielasten in 2023 is € 68.000 compensatie ontvangen.

Overige subsidies OCW

De overige subsidies OCW zijn € 710.735 hoger dan begroot. Voor het grootste deel komt dit door de forse leerlingengroei bij de ISK afdeling. Aan maatwerkbekostiging is € 701.589 meer ontvangen dan begroot. Ook is er in 2023 de subsidie basisvaardigheden aangevraagd en voor 2 locaties gehonoreerd. In totaal is er in 2023 € 96.034 vrijgevallen van deze subsidie. Aan sterk techniek onderwijs (STO) is minder uitgegeven dan begroot, in totaal € 176.000. Dit bedrag wordt gebruikt voor het overgangsjaar tussen de nieuwe en oude STO periode.

Inkomstenoverdracht van rijksbijdragen

Dit betreft de ontvangen doorbetalingen van rijksbijdragen van samenwerkingsverbanden. De realisatie is € 138.332 hoger dan begroot. In 2023 zijn de resultaten over 2022 alsmede over 2023 over de deelnemende scholen verdeeld. Dit resulteert in de hogere realisatie ten opzichte van de begroting.

3.2. Overige overheidsbijdragen en subsidies	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3.2.2. Overige gemeenten en GR-bijdragen en subs.	893.662	925.800	849.597
	893.662	925.800	849.597

De overige overheidsbijdragen en subsidies zijn wat lager. In de begroting was rekening gehouden met een ESF bijdrage van € 25.000 en een bijdrage van € 9.000 vanuit de gemeente Hoogeveen. De ESF bijdrage is wel ontvangen maar is nog niet ingezet en staat onder de overlopende passiva. De bijdrage van de gemeente wordt niet meer ontvangen, omdat we gestopt zijn met de activiteit Wolfsbos breed die hieruit betaald werd.

3.5 Overige baten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3.5.1. Opbrengst verhuur	-	-	2.081
3.5.2. Detachering personeel	188.831	94.762	94.192
3.5.5. Ouderbijdragen	150.991	116.100	102.684
3.5.8. Verkoop (onderwijs) materialen	10.548	10.500	9.683
3.5.9. Opbrengst catering	37.675	10.000	19.870
3.5.10. Overige	412.096	157.613	411.006
	<u>800.140</u>	<u>388.975</u>	<u>639.515</u>

Voor detachering personeel was een bedrag begroot t/m juli 2023. In 2023 is een aantal medewerkers langer gedetacheerd bij andere onderwijsinstellingen. In totaal is het om een bedrag € 94.096 hoger dan begroot. De ouderbijdragen zijn € 34.891 hoger dan begroot. Er is meer bijdrage van de school aan activiteiten geweest dan begroot. De overige baten zijn € 254.483 hoger dan begroot. Dit heeft te maken met de hogere doorbelasting van de energielasten aan de gemeente Hoogeveen van € 50.000, de subsidie voor de schoolmaaltijden van € 30.000 en de hogere bijdrage aan loonkosten voor sterk techniek onderwijs van € 60.000. Verder is er een subsidie ontvangen voor schoolleidersbeurs en zijn er opleidingskosten doorbelast. Ook zijn een aantal saldo's van reeds verantwoorde subsidies vrijgevallen.

3 LASTEN

4.1 Personele lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.1.1. Lonen, salarissen, sociale- en pensioenlasten			
4.1.1.1. Lonen en salarissen	10.676.469	-	9.871.947
4.1.1.2. Sociale lasten	1.380.826	-	1.254.720
4.1.1.5. Pensioenlasten	1.461.809	-	1.587.007
	<u>13.519.104</u>	<u>13.016.923</u>	<u>12.713.674</u>
4.1.2. Overige personele lasten			
4.1.2.1. Dotaties personele voorzieningen	335.369	145.000	354.201
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	250.306	232.025	367.077
4.1.2.3. Overige	460.597	378.795	337.390
	<u>1.046.273</u>	<u>755.820</u>	<u>1.058.668</u>
4.1.3. Ontvangen vergoedingen			
4.1.2.3. Overige uitkeringen (verminderingen)	-172.515	-45.000	-75.408
	<u>-172.515</u>	<u>-45.000</u>	<u>-75.408</u>
Totaal personeelslasten	<u>14.392.861</u>	<u>13.727.743</u>	<u>13.696.935</u>

De personele lasten zijn € 665.118 hoger dan begroot. Allereerst komt dit door een nieuwe CAO die in 2023 tot stand is gekomen. Hierin zijn de lonen verhoogd met 10% per 1 juli 2023 en is er een eenmalige bruto-uitkering uitbetaald naar rato van de betrekkingssomvang en schaal. I.v.m. de grote groei op de ISK afdeling is hier meer formatie ingezet dan begroot. De begrote werkdrukmiddelen zijn niet volledig uitgeput. In totaal gaat het hier om € 190.000. De dotaties aan de voorziening zijn hoger dan begroot, zie hiervoor ook voorzieningen bij de balans. De lasten personeel niet in loondienst is iets hoger, dit wordt onder andere veroorzaakt door de hogere vervangingskosten op ziekte.

De overige personeelslasten zijn vooral hoger doordat er meer is ingezet op scholing van medewerkers. Bij overige uitkeringen is meer binnengekomen dan begroot. Het gaat hier vooral om medewerkers die ziek uit dienst zijn gegaan en waarbij de transitievergoeding bij het UWV gedeclareerd kan worden.

4.2 Afschrijvingen	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.2.2. Afschrijvingen materiële vaste activa	895.563	921.703	911.092
	<u>895.563</u>	<u>921.703</u>	<u>911.092</u>

De afschrijvingen vallen lager uit dan begroot, omdat een groot aantal geplande investeringen niet is uitgevoerd in 2023, deze worden doorgeschoven naar 2024. Ook hebben de investeringen gemiddeld genomen later in het jaar plaatsgevonden, hetgeen resulteert in lagere afschrijvingslasten.

4.3 Huisvestingslasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.3.1. Huurlasten	118.968	97.000	62.035
4.3.2. Verzekeringslasten	44.534	35.000	40.179
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	155.542	114.000	113.923
4.3.4. Energie en water	568.279	812.000	205.005
4.3.5. Schoonmaakkosten	414.646	396.000	377.309
4.3.6. Belasting en heffingen	13.038	16.000	11.141
4.3.7. Dotatie voorziening onderhoud	250.000	250.000	250.000
4.3.8. Overige huisvestingslasten	174.793	399.000	144.165
	<u>1.739.800</u>	<u>2.119.000</u>	<u>1.203.757</u>

De huurlasten vallen hoger uit dan begroot, dit komt door de huur van de sporthallen. De verzekeringslasten zijn in 2023 gestegen. De onderhoudslasten zijn € 41.542 hoger dan begroot. Er is meer klein onderhoud gepleegd dan verwacht. De kosten van energie en water zijn lager dan begroot. Door de gestegen energielast is er in 2023 gestuurd op besparing van de stookkosten. Ook zijn er nog afrekeningen elektra uit 2022 ontvangen die lager waren dan verwacht. Hierdoor ontvingen we nog € 27.000. De schoonmaakkosten zijn € 18.000 hoger. De overige huisvestingslasten zijn lager dan begroot. In de begrote post zit de presentatieboeking van de reservering nieuwbouw. Het gaat hier om een bedrag van € 336.000, per saldo is er dan een overschrijding van € 111.793. De overschrijding heeft te maken met de reeds gemaakte kosten voor de nieuwbouw.

4.4	Overige lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.4.1.	Administratie en beheer	741.922	912.307	733.839
4.4.2.	Inventaris en apparatuur	54.128	63.000	65.985
4.4.3.	Leer- en hulpmiddelen	1.068.061	822.650	898.730
4.4.5.	Overige	313.115	373.451	358.188
		2.177.227	2.171.408	2.056.742

De realisatie bij administratie en beheer is € 170.385 lager dan begroot. In totaal is er € 140.000 minder aan licenties, outsourcing en consultancy dan verwacht. In 2023 stond ook de telefooncentrale voor vervanging op de begroting, dit is in 2023 niet gerealiseerd. In totaal is er aan telefonie € 30.000 minder uitgegeven.

Aan inventaris en apparatuur is iets minder uitgegeven dan begroot.

De leer- en hulpmiddelen laten ook een hogere realisatie zien ten opzichte van de begroting. Aan leermiddelen is € 90.000 meer uitgegeven, dit komt onder andere door een aantal subsidies zoals de basisvaardigheden en de PO-VO subsidie. Ook aan schoolboeken is meer uitgegeven dan begroot, in totaal € 30.000. De private activiteiten zijn ook hoger dan begroot. Dit heeft onder andere te maken met de kosten voor werkweken. In 2023 zijn weer voor het eerst werkweken georganiseerd op de locatie mavo/havo/vwo (Groene Driehoek), deze waren niet begroot.

De overige lasten zijn iets lager dan begroot, dit wordt veroorzaakt doordat er minder is uitgegeven aan sterk techniek onderwijs.

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria zijn ten laste gebracht van de organisatie, haar dochtermaatschappijen die zij consolideert, een en ander bedoel in artikel 2:382a BW.

Specificatie honorarium	2023	2022
4.4.1.1. Onderzoek jaarrekening	24.880	21.304
4.4.1.2. Onderzoek bekostigingsgegevens	3.854	3.300
4.4.1.4. Andere niet controle dienst	6.607	2.500
	35.341	27.104

4.5	Doorbetaling aan schoolbesturen	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.5.3.	Overige doorbetalingen van rijksbijdragen	224.002	343.349	235.459
		224.002	343.349	235.459

De overige doorbetalingen van rijksbijdragen aan schoolbesturen betreft de subsidie PO-VO aan het primair onderwijs en de Sterk Techniek Onderwijsgelden aan de partners.

6	Financiële baten en lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
6.1	Financiële baten			
6.1.1.	Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	265.528	-	24.648
		265.528	-	24.648
6.2	Financiële lasten			
6.2.1.	Rente lasten en soortgelijke lasten	84.720	84.720	95.310
		84.720	84.720	95.310
		-180.808	84.720	70.662

De rentebaten waren niet begroot, ten tijde van het opmaken van de begroting 2023 was er nog geen sprake van dat er rentebaten ontvangen zouden worden. Er is in januari voor 11 maanden 5 miljoen euro op deposito gezet tegen 2,75% rente. Dit leverde € 119.219 aan rente op. Op rekening courant is een rente bedrag van in totaal € 146.309 ontvangen. In totaal was de ontvangen rente € 265.528 over 2023.

6.I. WNT normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De WNT is van toepassing op Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoogeveen. Het voor Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoogeveen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 173.000. Dit betreft bezoldigingsmaximum klasse D (9-12 complexiteitspunten).

Criteria	Punten
1A. T-2 van de totale baten (inclusief de rentebaten) per kalenderjaar.	4
1B. T-2 van het aantal leerlingen, deelnemers of studenten.	1
1C. Het gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	4
Totaal complexiteitspunten	9

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.*

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	Dhr. A.J. Koster
Functiegegevens	Directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	126.711
Beloningen betaalbaar op termijn	23.000
<i>Subtotaal</i>	<i>149.711</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	173.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	126.711
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	
bedragen x € 1	Dhr. A.J. Koster
Functiegegevens	Directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.954
Beloningen betaalbaar op termijn	22.080
<i>Subtotaal</i>	<i>140.034</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	168.000
Bezoldiging	117.954

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2023						
bedragen x € 1	Dhr. J.A. van Dalen	Dhr. J.H. Nicolai	Mevr. P.C. Tange	Dhr. A. Moes	Mevr. E.Y. van Rijssen	Dhr. J. Steenberg
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 07/09	01/01 – 31/12	08/09 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging						
Bezoldiging	5.500	2.667	4.000	1.260	4.000	4.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	25.950	11.851	17.300	5.449	17.300	17.300
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	5.500	2.667	4.000	1.260	4.000	4.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022						
bedragen x € 1	Dhr. J.A. van Dalen	Dhr. J.H. Nicolai	Mevr. P.C. Tange	Dhr. A. Moes	Mevr. E.Y. van Rijssen	Dhr. J. Steenberg
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	n.v.t.	01/01 – 31/12	08/09 – 31/12
Bezoldiging						
Bezoldiging	5.500	4.000	4.000	n.v.t.	4.000	1.260
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	25.200	16.800	16.800	n.v.t.	16.800	5.292

6.J. Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Ingevolge de Wet op het Voortgezet Onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserves van de instelling. De Stichting Voortgezet Onderwijs Hoogeveen kent geen statutaire winstbestemmingsregeling.

Vooruitlopend op het bestuursbesluit is het exploitatiesaldo over 2023 als volgt in de jaarrekening verwerkt.

Toegevoegd aan de algemene reserve	€ 268.528
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve nieuwbouw	€ 336.000
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve Meander & Inventaris	€ 500.000
Onttrokken aan de bestemmingsreserve NPO	€ 55.710 -/-
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderwijsaanbod en arbeidsmarkt	€ 500.000
Toegevoegd aan de bestemmingsreserve werkdrukmiddelen	€ 96.145
Onttrokken aan de reserve private activiteiten	€ 53.319 -/-
Totaal	€ 1.591.644

6.K. Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen (geen beslissende zeggenschap)

Samenwerkingsverband 22.03

In verband met de invoering Passend Onderwijs is per 1 augustus 2014 de Stichting SWV-VO 22.03 opgericht. In deze stichting participeren scholen uit zuidwest Drenthe, waaronder Wolfsbos.

6.L. Gebeurtenissen na balansdatum

In januari heeft Wolfsbos het herziene motivatiedossier voor de nieuwbouwplannen aangeboden aan de gemeente. De nieuwbouw moet in 2026 gerealiseerd zijn voor een bedrag van 33.1 miljoen euro. De gemeente Hoogeveen moet de nieuwbouwplannen beoordelen. Het definitieve besluit wordt naar alle waarschijnlijk genomen in juni 2024. Indien de gemeente akkoord gaat met de plannen, dan zal dit invloed hebben op de exploitatie van Wolfsbos. Dit betekent onder andere dat er versneld afgeschreven moet worden op de huidige gebouwen. Ook zal dit een financiële impact hebben op de meerjarenbegroting van Wolfsbos.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoogeveen

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel met beperking omtrent financiële rechtmatigheid en ons goedkeurend oordeel omtrent getrouwheid

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoogeveen te Hoogeveen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoogeveen per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023, in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2023.
2. De staat van baten en lasten over 2023.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Voortgezet Onderwijs Eemsdelta zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT pllichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 416.000. De materialiteit is gebaseerd op 2% van de totale baten. De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op € 601.000, deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3. 'Materialiteitstabel' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023. In deze paragraaf van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 zijn tevens voor diverse posten/onderwerpen een specifieke materialiteit en specifieke rapportagegrens opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht tijdens onze controle gecontroleerde afwijkingen boven de € 20.800 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regelgeving jaarverslaggeving onderwijs. De bestuurder is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.3.1. Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

In dit kader is de bestuurder tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de bestuurder afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet de bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de bestuurder het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening.

Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 13 juni 2024

Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. E. Vriesen RA

Gegevens over de rechtspersoon

Naam instelling: Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoogeveen
Adres: Valkenlaan 1
Postadres: Postbus 199
Postcode / plaats: 7900 AD Hoogeveen
Telefoon: 0528 - 266192
E-mail: info@wolfsbos.nl
Internetsite: www.wolfsbos.nl

Bestuurnummer: 13737
Contactpersoon: P.W. Potze
Telefoon: 0528-266192
E-mail: p.potze@wolfsbos.nl

Administratienummer	13737	
naam	Brinnummer	sector
<i>Wolfsbos</i>	<i>19 IW</i>	<i>VO</i>
<i>De Meander</i>	<i>06 DT</i>	<i>VO</i>

Ondertekening bestuursverslag

Opgemaakt d.d. 13 juni 2024

Naam: de heer dr. A.J. Koster

Functie: directeur-bestuurder

Vastgesteld d.d. 13 juni 2024

Naam: de heer dr. A.J. Koster

Functie: directeur-bestuurder

Naam: de heer drs. J.A. van Dalen

Functie: Voorzitter Raad v. Toezicht

Handtekening:

Handtekening:

Naam: de heer J. Steenbergen

Functie: lid Raad van Toezicht

Naam: de heer drs. A. Moes

Functie: lid Raad van Toezicht

Handtekening:

Handtekening:

Naam: mevrouw mr. P.C. Tange

Functie: lid Raad van Toezicht

Naam: mevrouw E.Y. van Rijssen

Functie: lid Raad van Toezicht

Handtekening:

Handtekening:

Naam: de heer drs. G.D.N. van Uitert

Functie: lid Raad van Toezicht

Handtekening